

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU**

Evidenčné číslo: 104004/I/2022/36114638559930116

Zmeny na akciových trhoch v čase koronakrízy

Diplomová práca

2022

Bc. Martina Hatalová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENT**

Zmeny na akciových trhoch v čase koronakrízy

Diplomová práca

Študijný program: podnikové financie
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra podnikových financií
Vedúci záverečnej práce: Ing. Marián Smorada, PhD.

Bratislava 2022

Bc. Martina Hatalová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som svoju diplomovú prácu napísala samostatne,
a uviedla som všetku použitú literatúru, ktorá je uvedená v zozname zdrojov.

V Bratislave dňa

.....

Bc. Martina Hatalová

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela pod'akovať môjmu školiteľovi Ing. Mariánovi Smoradovi, PhD. Za odborné rady, konzultácie a pomoc pri vypracovaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

Hatalová, Martina: Zmeny na akciových trhoch v čase koronakrízy. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta podnikového manažmentu; Katedra podnikových financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Marián Smorada, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2022, 67 s. Záverečná práca je vypracovaná na tému Zmeny na akciových trhoch v čase koronakrízy. Cieľom našej práce bolo zistiť a analyzovať ako vplývala pandémia COVID – 19 na akciový trh. Práca sa skladá z 5 kapitol. Cieľom prvej kapitoly bolo vymedziť teoretický základ k danej problematike. V druhej kapitole sme si vymedzili hlavný cieľ práce a doplnili ho o čiastkové ciele. V tretej kapitole sme si zobrazili metodiku práce a metódy skúmania práce, ktoré sme použili. Vo štvrtej kapitole sme sa venovali analýze akciových indexov. V poslednej piatej kapitole sme sa dopracovali k výsledku riešenia danej problematiky a teda naplnenia hlavného cieľa, čo predstavuje zistenie skutočného stavu akciových trhov počas pandémie a vzájomného porovnania pred a po vypuknutí pandémie.

Kľúčové slová: akciový trh, koronakríza, COVID – 19 kríza, pandémia, index S&P 500, volatilita, akcia, index DAX 30, index, Dow Jones index.

ABSTRACT

Hatalová, Martina: Changes on stock markets during corona-crisis. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Business management ; Department of Business Finance. – Thesis supervisor: Ing. Marián Smorada, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2022, 67 p. The final work is elaborated on the topic: Changes on stock markets during corona-crisis. The aim of our work was to find out and analyze how the COVID - 19 pandemic affected the stock market. The work consists of 5 chapters. The aim of the first chapter was to define the theoretical basis for the issue. In the second chapter, we defined the main goal of work and supplemented this goal with partial goals. In the third chapter, we showed the methodology of work and methods of researching the work that we used. In the fourth chapter, we focused on the analysis of stock indices. In the last fifth chapter, we worked on the result of solving the issue and thus the fulfillment of the main goal, which represents the actual state of stock markets during the pandemic and a comparison before and after the outbreak of the pandemic.

Keywords: stock market, coronary crisis, COVID - 19 crisis, pandemic, S&P 500 index, volatility, stock, DAX 30 index, index, Dow Jones index.

OBSAH

ÚVOD	10
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ.....	11
1.1 FINANČNÝ TRH	11
<i>1.1.1 Delenie finančného trhu.....</i>	<i>11</i>
<i>1.1.2 Kapitálový trh ako súčasť finančného trhu</i>	<i>12</i>
<i>1.1.3 Kapitálový trh na území Slovenskej Republiky.....</i>	<i>12</i>
1.2 AKCIOVÝ TRH.....	14
<i>1.2.1 Funkcie akciového trhu</i>	<i>14</i>
<i>1.2.2 Akciová spoločnosť</i>	<i>14</i>
<i>1.2.3 Akcia.....</i>	<i>15</i>
<i>1.2.4 Rozdiel medzi investíciami a špekuláciami</i>	<i>16</i>
<i>1.2.5 Komplexné fungovanie akciového trhu</i>	<i>16</i>
1.3 INVESTOVANIE NA BURZE A MIMO NEJ	17
<i>1.3.1 Burza</i>	<i>17</i>
<i>1.3.2 Mimoburzové obchodovanie.....</i>	<i>18</i>
<i>1.3.3 Elektronická komunikačná sieť (ECN).....</i>	<i>18</i>
1.4 ANALÝZA AKCIOVÝCH TRHOV	20
<i>1.4.1 Fundamentálna analýza</i>	<i>20</i>
<i>1.4.2 Technická analýza.....</i>	<i>21</i>
<i>1.4.3 Psychologická analýza</i>	<i>22</i>
1.5 AKCIOVÉ INDEXY	22
<i>1.5.1 Najvýznamnejšie svetové indexy</i>	<i>22</i>
<i>1.5.2 Významné akciové indexy v Európe.....</i>	<i>23</i>
<i>1.5.3 Akciové indexy Ázie.....</i>	<i>24</i>
2 CIEL PRÁCE	25
3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	27
4 VÝSLEDKY PRÁCE	30
4.1 VÝVOJ AKCIOVÝCH TRHOV POMOCOU INDEXU S&P 500	30
<i>4.1.1 Vývoj indexu S&P 500 do roku 2002.....</i>	<i>31</i>
<i>4.1.2 Vývoj indexu S&P 500 v rokoch 2002 – 2008.....</i>	<i>32</i>

4.1.3	<i>Vývoj indexu S&P 500 v čase finančnej krízy v rokoch 2008 – 2009.....</i>	32
4.1.4	<i>Vývoj indexu S&P 500 po finančnej kríze v rokoch 2009 - 2019.....</i>	33
4.2	VÝVOJ AKCIOVÝCH TRHOV AKO CELKU OD VYPUKNUTIA PANDÉMIE COVID - 19	34
4.2.1	<i>Porovnanie vývoja troch najväčších akciových indexov USA v čase COVID – 19 krízy.....</i>	36
4.2.2	<i>Vývoj nemeckého akciového indexu DAX 30 v čase COVID –19 krízy.....</i>	36
4.2.3	<i>Najväčšie jednodňové prepady Dow Jones indexu.....</i>	37
4.2.4	<i>Výkonnosť fondov ETF v čase COVID – 19 krízy.....</i>	38
4.2.5	<i>Dopad COVID - 19 na akciový index S&P 500.....</i>	39
4.2.6	<i>Vývoj akciových indexov v období August – september 2021.....</i>	40
4.2.7	<i>Vývoj akciových trhov pri rôznych variantoch COVID - 19.....</i>	41
4.3	ROZDIELNY VPLYV PANDÉMIE COVID – 19 NA RÔZNE SEKTORY.....	42
4.3.1	<i>Vplyv pandémie na sektory indexu S&P 500.....</i>	43
4.3.2	<i>Porovnanie rastu jednotlivých sektorov pred a počas pandémie.....</i>	43
4.4	NÁRAST VYBRANÝCH AKCIÍ V ČASE COVID – 19 KRÍZY.....	44
4.4.1	<i>Akcie, ktoré prudko narástli a spolu s úpadkom COVID-19 krízy poklesli.....</i>	45
4.4.2	<i>Akcie, ktoré prudko vzrástli a hodnotu sa im podarilo udržať na dlhšie obdobie.....</i>	49
4.5	OPATRENIA PRIJÍMANÉ NA OŽIVENIE AKCIOVÝCH TRHOV V ČASE COVID - 19 KRÍZY.....	52
4.5.1	<i>Opatrenia prijímané v rámci Európskej únie.....</i>	53
4.5.2	<i>Opatrenia prijímané na SR.....</i>	54
4.5.3	<i>Opatrenia prijímané v rámci USA.....</i>	56
5	DISKUSIA.....	57
5.1	VYHODNOTENIE DOSIAHNUTÝCH VÝSLEDKOV.....	57
5.2	VYHODNOTENIE VÝSKUMNÝCH OTÁZOK.....	58
5.3	PRÍNOSY PRÁCE.....	60
5.4	NÁVRHY A ODPORÚČANIA.....	61
ZÁVER.....		62
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....		64

Zoznam grafov:

Graf č.1: Váha jednotlivých spoločností v indexe S&P 500

Graf č.2: Vývoj indexu S&P 500 do roku 2002

Graf č.3: Vývoj indexu S&P 500 v rokoch 2002-2008

Graf č.4: Volatilita indexu S&P 500 počas krízy v rokoch 2008-2009

Graf č.5: Vývoj indexu S&P 500 v rokoch 2009-2019

Graf č.6: Ceny akcií hlavných indexov a vybraných indexov volatility na začiatku pandémie v období január 2020 – marec 2020

Graf č.7: Porovnanie vývoja troch najväčších amerických akciových indexov v rokoch 2020-2021

Graf č.8: Vývoj indexu DAX v rokoch 2020-2021

Graf č.9: Najväčšie jednodňové prepady Dow Jones indexu

Graf č.10: Vývoj indexu S&P 500 v období 1.januára 2020 – 31.marec 2020

Graf č.11: Vývoj indexu S&P 500 v období august-september 2021

Graf č.12: Vývoj indexu S&P 500 v období 2020-2022

Graf č.13: Podiel zastúpenia jednotlivých sektorov v indexe S&P 500

Graf č.14: Vývoj akcií Aplha Pro Tech v čase pandémie COVID – 19

Graf č.15: Vývoj akcií NOVAVAX v čase COVID-19 krízy

Graf č.16: Vývoj akcií Novacyt v čase COVID - 19 krízy

Graf č.17: Vývoj akcií Allied Healthcare (AHPI) v čase COVID – 19 krízy

Graf č.18: Vývoj akcií Amazon v čase COVID – 19 krízy

Graf č.19: Vývoj akcií Philips v čase COVID – 19 krízy

Graf č.20: Vývoj akcií Zoom Video Communications (ZM) v čase COVID – 19 krízy

Zoznam tabuliek:

Tabuľka č.1: Výkonnosť akciových fondov ETF od 31.12.2019 – 23.3.2020

Tabuľka č.2: Výkonnosť akciových fondov ETF od 23.3.2020 – 31.12.2020

Tabuľka č.3: Porovnanie tempa rastu a ročných výnosov sektorov v indexe S&P 500 pred vypuknutím pandémie a počas ne

ÚVOD

Situácia v súvislosti s pandémiou COVID-19 bola prvýkrát spomenutá v roku 2019 v Číne, spočiatku to vyzeralo, že to bude len jedna z mnohých regionálnych pandémií a kríz. Avšak už začiatkom roka 2020 sa vírus a teda aj jeho následky na spoločnosť a ekonomiky šírili nezadržateľným tempom. V polovici marca 2020 sa v mnohých európskych štátoch a štátoch USA začali zatvárať ekonomiky, vznikali tzv. lockdowny a spoločnosť prestala fungovať v normálnom režime. Začalo sa pracovať z domu, boli otvorené len nevyhnutné potreby ako potraviny, lekárne, drogérie a nemocnice. Vypuknutie nákazy koronavírusu má závažný spoločenský vplyv, ktorý spôsobuje veľký hospodársky otras. Zrýchlené šírenie vírusu spôsobovalo najmä spočiatku zvýšenú nezamestnanosť, narušenie globálnych dodávateľských reťazcov, extrémnu volatilitu na finančných trhoch, náhle výkyvy v dopyte spotrebiteľov či dokonca nepriaznivé podmienky pre celé sektory ako napr. cestovný ruch.

Hneď po rozšírení pandémie do celého sveta bolo jasné, že dôsledkom bude nepriaznivý vplyv na celé ekonomiky ako napr. recesia súvisiaca s úpadkom ekonomík viacerých štátov. Z krátkodobého hľadiska boli obmedzené aktivity bežného života, avšak z dlhodobého hľadiska by dopady pandémie mohli spôsobiť zvýšenie nezamestnanosti a neúspechy v podnikaní. Takéto dôsledky pandémie určite priniesla. Dôležitou skutočnosťou, ktorú budeme v našej práci skúmať je celková situácia súvisiaca s krízou COVID – 19 na akciových trhoch a teda preskúmanie vývoja týchto trhov. Taktiež dôležité je poukázať ako pandémie vplývala na rôzne sektory ekonomiky. V súčasnosti počujeme množstvo informácií o tom ako pandémie vplývala a aj vplýva na ekonomiky, avšak nie všetky sú podložené faktami a práve táto skutočnosť bola hlavným motívom písania diplomovej práce.

Hlavným cieľom práce bolo zistiť a analyzovať ako vplývala pandémie COVID – 19 na akciový trh. Práca sa skladá z 5 kapitol a niekoľkých podkapitol. V prvej kapitole sme sa venovali vymedzeniu základných pojmov. V druhej kapitole sme podrobnejšie charakterizovali cieľ práce. V tretej kapitole sme zobrazili použitú metodiku a metódy práce. V štvrtej kapitole sme sa venovali analýze akciového trhu. V piatej kapitole sme zhrnuli výsledky práce do jedno celku, diskutovali sme na danú tému a zobrazili sme možné návrhy a odporúčania na zlepšenie do budúcnosti.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

Nástroje moderných financií a moderné financovanie sú v súčasnosti považované za širokú vednú oblasť, ktorá sa opiera o množstvo teórií, hypotéz a poznatkov. Avšak finančnú vedu a konkrétne fungovanie akciového trhu, prípadne jeho zmeny nemožno pochopiť bez základných poznatkov z ekonómie. Tieto poznatky sa týkajú najmä trhov, taktiež aj toho ako trhy fungujú, kto sa podieľa na ich formovaní a rovnováhe. Preto je dôležité na začiatok pochopiť základné pojmy a spojiť ich do celku a následne sa sústrediť na konkrétny vplyv COVID-19 krízy na akciové trhy.

1.1 Finančný trh

Finančný trh má množstvo charakteristík, najčastejšie o ňom počujeme ako o mieste alebo systéme, kde sa stretáva ponuka voľných finančných prostriedkov – úspor a dopyt po týchto úsporách – investície. Investície môžu plynúť od rôznych ekonomických subjektov a to napr. od domácností, firiem, vlády alebo rôznych cudzích subjektov. Odborne môžeme finančný trh charakterizovať ako organizačný rámec, pri ktorom sa organizuje nákup a predaj finančných inštrumentov. Vo veľa charakteristikách sa hovorí o trhu ako o mieste, to ale neznamená, že trh musí byť len fyzický. Môže byť fyzický, kontinuálny, peňažný, primárny či akciový. Finančný trh nemá zväčša fyzickú lokáciu. Pre finančný trh je charakteristická geografická neobmedzenosť, ktorá prispieva najmä k rozvoju internacionalizácie a independence finančných trhov, taktiež vyvoláva aj potrebu medzinárodnej regulácie. (BAUMÖHL – LYÓCSA – VÝROST, 2011)

1.1.1 *Delenie finančného trhu*

Finančné trhy najčastejšie delíme na peňažné a kapitálové. Najjednoduchší spôsob ako odlíšiť peňažný a kapitálový trh je skúmanie ich likvidity, rizikovosti a časového hľadiska. Peňažné trhy sú charakteristické tým, že sa na nich obchoduje s krátkodobými, likvidnými a málo rizikovými cennými papiermi. Naopak na kapitálových trhoch sa prevažne obchoduje s dlhodobými a viac rizikovými cennými papiermi.

Podľa vecného hľadiska môžeme finančný trh deliť podrobnejšie a to na:

- 1) **peňažný trh** – ide prevažne o krátkodobé finančné nástroje a krátkodobé transakcie,
- 2) **kapitálový trh** – ide o dlhodobé finančné nástroje a teda aj dlhodobé investície,
- 3) **devízový trh** – ide o nákup a predaj jednej meny za druhú,
- 4) **trh drahých kovov** – ide o obchodovanie s drahými kovmi,
- 5) **poistný trh** – ide o trh poistenia a tiež zaistenia, je charakteristický podmienenou návratnosťou a neekvivalentnosťou.

Najmä v súčasnej dobe je finančným trhom venovaná veľká pozornosť, nakoľko množstvo autorov tvrdí, že efektívne fungovanie finančných trhov prispieva k zvýšeniu ekonomického blahobytu každého člena spoločnosti. (BAUMÖHL – LYÓCSA – VÝROST, 2011)

1.1.2 Kapitálový trh ako súčasť finančného trhu

V tejto práci je potrebné bližšie charakterizovať kapitálový trh. Charakteristika tohto trhu je veľmi obsiahla a má množstvo definícií. V práci budeme vychádzať zo všeobecných definícií trhu:

- trh je miesto, kde sa obchoduje s akciovými papiermi a inými finančnými nástrojmi,
- trh služieb riadený investičnými fondami a inými druhmi kolektívneho investovania,
- trh s komoditami,
- trh je miesto, ktoré je centrom obchodu s dlhodobým potenciálom pre firmy a iné verejné authority.

Kapitálový trh pozostáva z mnohých segmentov a z uvedeného aj vyplýva, že na danom trhu sa stretáva niekoľko ekonomických entít. Účastníci sa delia na veriteľov (ang. creditors) a dlžníkov (ang. borrowers). Obchodovanie na kapitálovom trhu je veľmi riskantné nakoľko sa tu obchoduje s dlhodobým kapitálom a návratnosť vložených finančných prostriedkov je dlhodobá. (PRUCHNICKA - GRABIAS, 2007)

1.1.3 Kapitálový trh na území Slovenskej Republiky

Väčšina kapitálových trhov či už v Európe alebo v celom svete vznikli z potrieb investorov a emitentov. Na rozdiel od tohto kapitálový trh na Slovensku vznikol ako vedľajší produkt kupónovej privatizácie. Spôsob vzniku tohto trhu predznamenáva aj jeho fungovanie, nakoľko v súčasnosti akciový trh na Slovensku skoro vôbec neexistuje, viac ako

99% obchodov na Burze cenných papierov v Bratislave (ďalej aj BCPB) tvorí obchodovanie s dlhopismi. Kapitálový trh Slovenska tiež patrí medzi najmenšie v Európe. Tento trh je neustále na úpadku, to sa dáva za následok tomu, že tento trh je oveľa drahší napr. s porovnaním s bankovým sektorom. To naznačuje, že podniky budú radšej získavať kapitál formou úveru od bankových sektorov ako emisiou akcií či dlhopisov. Existujú isté možnosti na obnovu kapitálového trhu na Slovensku a to:

1. Štátna podpora

- v súčasnosti existujú mnohé návrhy na obnovu kapitálového trhu, napr. koncepcia na zjednodušenie procesu emisie nových cenných papierov, znížiť daňovú a odvodovú záťaž a zmodernizovanie infraštruktúry kapitálového trhu a iné. (LOJSCHOVA, 2016)

2. Vytvorenie kapitálovej únie

- prvýkrát sa o vytvorení kapitálovej únie (ďalej aj CMU) začalo písať 18. februára 2015. Cieľom bolo vytvoriť účinnejší a efektívnejší kapitálový trh a takisto zlepšiť financovanie podnikov (najmä malé a stredné podniky) a investičných projektov, rozšíriť a prerozdeliť zdroje financovania, znížiť financovanie pomocou bankového sektora a taktiež zlepšiť rozdelenie rizika a zvýšiť stabilitu finančného sektora. V roku 2016 Európska komisia (ďalej aj EK) vypracovala akčný plán k tejto obnove. Následne niekoľko rokov tento plán stále zdokonaľovala. V septembri 2020 tento akčný plán EK adoptovala k plánu CMU. 25. novembra 2021 komisia prijala balík 4 legislatívnych návrhov CMU, ktorý plní kľúčové záväzky a oznámenia. (EURÓPSKA KOMISIA, 2021)

3. Vstup strategického investora

- ďalším riešením môže byť postúpenie burzy zahraničným investorom (napr. CEEEG – CEE Stock Exchange Group). Ak by sa slovenská burza takto integrovala do stredoeurópskeho trhu, mohla by sa zvýšiť jej atraktivnosť pre investorov.

4. Ukončenie činnosti BCBP

- ako sme už uviedli existuje pozitívny vzťah medzi efektívnym fungovaním kapitálového trhu a hospodárskym rastom krajiny, avšak už niekoľko rokov pozorujeme na domácom trhu rozvoj ekonomiky bez fungujúceho kapitálového trhu. V súčasnosti je globalizácia na veľmi dobrej úrovni a nie každý štát potrebuje vlastnú burzu cenných papierov na svojom území, avšak zrušenie BCBP by mohlo mať aj opačný charakter a to vyslanie zlej domnienky o nefungujúcej trhovej ekonomike Slovenskej Republiky. (LOJSCHOVA, 2016)

1.2 Akciový trh

Každý z trhov má ešte niekoľko ďalších delení. Pre nás bude podstatné zatriedenie akciového trhu, ktorý začleňujeme do kapitálového trhu. Charakteristika tohto trhu začína ako každá iná. Je to miesto kde sa stretáva ponuka a dopyt, v tomto prípade po akciách. Na základe ponuky a dopytu sa vytvára trhovú cenu akcie. Na akciovom trhu mnoho podnikov získava zdroje financovania svojich potrieb, nakoľko, ak podnik potrebuje finančné prostriedky najlepšia a najjednoduchšia možnosť je emisia cenných papierov. Na akciovom trhu ide o proces rovnovážnej ceny a teda je možné oceniť podniky a ich budúce vyhliadky na základe informácií z tohto trhu. Mnoho autorov uvádza, že v súčasnosti je najväčšia pozornosť venovaná akciovému trhu spomedzi všetkých finančných trhov a to nie len v USA. (BAUMÖHL – LYÓCSA – VÝROST, 2011)

1.2.1 Funkcie akciového trhu

Hlavnou funkciou akciového trhu je umožniť podnikom zväčšovať objem ich kapitálu, teda peňažných jednotiek. Tento trh taktiež umožňuje podnikom jednoducho predávať ich akcie a investorom jednoducho nakupovať tieto akcie, čo spôsobuje nárast základného imania spoločnosti a teda aj hodnoty podniku.

Hlavná funkcia akciového trhu a teda aj samotný proces obehu akcie na akciovom trhu, vieme zhrnúť do štyroch krokov:

- 1) spoločnosť sa rozhodne predáť akcie,
- 2) investor nakúpi akcie a stane sa akcionárom,
- 3) akcionári sa rozhodnú predáť ich akcie ďalej k ďalším investorom,
- 4) akcia pokračuje nákupom a nasledovným predajom v tomto cykle.

(GRAHAM - ZWEIG, 2007)

1.2.2 Akciová spoločnosť

Akciová spoločnosť je právnická osoba, kapitálová spoločnosť. Môže sa založiť na účel podnikania, ale aj na iný účel, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje. Podstatou akciovej spoločnosti je vždy základné imanie, rozvrhnuté na určený počet podielov určitej menovitej hodnoty, ktoré sa nazývajú akcie. Akciové spoločnosti môžeme členiť na dve kategórie, a to nasledovné:

- a) **verejná akciová spoločnosť** - zakladatelia zabezpečujú časť jej základného imania prevodom akcií na verejnosť,

- b) **súkromná akciová spoločnosť** – základné imanie v celom rozsahu zabezpečujú jej zakladatelia v čase jej vzniku.

Základný kapitál sa získava emisiou akcií. Pri založení akciovej spoločnosti musí emitent vopred uviesť výšku základného kapitálu, ktorý je rozdelený na príslušné akcie.

(SIVÁK, 2015)

1.2.3 Akcia

Akcia vo všeobecnosti predstavuje majetkový cenný papier. Odbornejšie je akcia časť základného imania akciovej spoločnosti, ktorá vymedzuje rozsah účasti, záväzkov a nároku na zisk jej majiteľa v tejto akciovej spoločnosti. Podielový list je prevoditeľný cenný papier, ktorý predstavuje počet akcií, ktoré jeho majiteľ v spoločnosti vlastní. Taktiež s nákupom akcie sú spojené určité práva a povinnosti. Akcia predstavuje určitý podiel na základom imaní obchodnej spoločnosti, tento podiel predstavuje právo majiteľa podieľať sa na riadení spoločnosti, právo na výplatu dividend, právo informovanosti, predkupné právo pri novej emisii a tiež právo podieľať sa na likvidačnom zostatku spoločnosti. Akcia môže byť na meno alebo na doručiteľa. Vnútna hodnota akcie (ang. Fair Value) je hypotetická cena akcie, ktorej by mala zodpovedať súčasná cena akcie, avšak toto nastáva iba v to prípade, ak je správne ocenenie na trhu. Môžu nastať dva rozdielne prístupy, kedy sa akcie nezhodujú v hodnote:

- **podhodnotená akcia** – vnútorná hodnota akcie je vyššia ako kurz tejto akcie,
- **nadhodnotená akcia** – vnútorná hodnota akcie je nižšia ako kurz tejto akcie.

Na základe toho či je akcia podhodnotená alebo nadhodnotená sa investor dokáže správne rozhodnúť či má realizovať nákup akcií, avšak nie vždy má investor k dispozícii dostatok informácií, aby sa mohol rozhodnúť. Ak je akcia podhodnotená investor by mal akcie zakúpiť, nakoľko tu existuje predpoklad nárastu ceny na trhu.

Cena akcie sa tvorí ako na každom trhu na základe dopytu a ponuky. Ak je po akcii veľký dopyt, investori nakúpia akcie rýchlejšie, než sa ich predajcovia chcú zbaviť, a cena sa posunie vyššie. Na druhej strane, ak viac investorov akcie predáva ako kupuje, tržová cena klesne. (BAUMÖHL – LYÓCSA – VÝROST, 2011)

1.2.4 Rozdiel medzi investíciami a špekuláciami

Investičná operácia je taká, ktorá po dôkladnej analýze sľubuje bezpečné zachovanie istiny a tiež odpovedajúci výnos a teda všetky ostatné operácie na akciovom trhu, ktoré nespĺňajú tieto požiadavky sú špekuláciami. Rozlišovanie medzi investičnými a špekulačnými operáciami bolo vždy na akciovom trhu veľmi dôležité, v súčasnosti sa však stretávame s postupným stotožňovaním týchto dvoch operácií a to vedie k obavám. (GRAHAM - ZWEIG, 2007)

Špekulácie nie vždy musíme chápať ako niečo negatívne, existujú aj prínosy, ktoré špekulácie prinášajú na akciové trhy. Špekulácie udržiavajú napr. rovnováhu na trhu, taktiež v zmysle investičných stratégií, ak sa niekde objaví možnosť zisku z arbitráže, vždy je táto možnosť využitá a tým sa prispieva k eliminácii kurzových rozdielov. Taktiež funkcia špekulátora spočíva vo vyvážení dopytu a ponuky na trhu. Pojem investor sa často vysvetľuje ako opak pojmu špekulátor. Vo všeobecnosti investora vieme charakterizovať ako fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá sa rozhodne investovať časť svojich peňažných prostriedkov na finančnom trhu. Cieľom investora je získať zisk na krátkodobom pohybe podkladového aktíva, ale tiež dlhodobo sa podieľať na náraste hodnoty daného cenného papiera. (BAUMÖHL – LYÓCSA – VÝROST, 2011)

1.2.5 Komplexné fungovanie akciového trhu

Na trhu akcií funguje spolupráca tvorcov trhu, kupujúcich a predávajúcich. Tvorcovia trhu kupujú akcie a neustále ich držia a uvádzajú ponuky na nákup a predaj akcií. Najvyššia ponuka na kúpu akcií kótovaných od tvorcu trhu v akomkoľvek časovom horizonte je známa ako ponuka a najnižšia ponúkaná predajná cena je známa ako dopyt. Rozdiel medzi uvedenými sa nazýva spread. Hlavný dôvod prečo sa používajú systémy, ktorú sú vytvorené tvorcom trhu je uistiť sa, že vždy existuje kupujúci, ktorý sa zhoduje s predávajúcim a naopak. Ak investor chce predat' akciu nemusí čakať, kým kupujúci bude chcieť kúpiť taký istý počet akcií ako on predáva, nakoľko tvorca trhu ich hneď odkúpi, následne bude akcie držať a ak príde dopyt po týchto akciách predá ich ďalšiemu investorovi. Držanie akcií tvorcom trhu považujeme za najväčší prínos v porovnaní s jednoduchým predajom akcií priamo medzi kupujúcim a predávajúcim. (DALTON, 1988)

1.3 Investovanie na burze a mimo nej

V modernej histórii sa investovanie považuje za najefektívnejší spôsob ako si jednotlivci môžu vybudovať pasívny príjem a profitovať z neho. Avšak mnoho jedincov stále považuje obchodovanie s akciami ako nepochopiteľnú činnosť. V súčasnosti môžeme investovanie chápať ako skvelú príležitosť takmer pre každého investora. (IŠTVÁN, 2022)

1.3.1 Burza

Burzu vo všeobecnosti charakterizujeme ako trh, kde sa stretávajú kupujúci a predávajúci, aby obchodovali s podielmi, akciami, komoditami, derivátmi, menami alebo s inými finančnými nástrojmi. V súčasnosti sú burzy vysoko organizované a regulované aby sa zabezpečilo, že budú fungovať spravodlivo a riadne. Na burzách sa dodržiavajú jasne stanovené pravidlá, ako napríklad zrozumiteľné zdieľanie a zobrazovanie informácií. (SIVÁK, 2015)

Existuje veľké množstvo búrz, tie sa líšia najmä podľa oblastí, na ktoré sa špecializujú. Princípy ich delenia sú rozmanité. Najzakladanejšie delenie je z hľadiska predmetu obchodovania. V tomto prípade rozlišujeme:

- 1) **všeobecné burzy** – na týchto burzách sa obchoduje s rôznymi druhmi tovarov,
- 2) **špecializované burzy** – na rozdiel od všeobecných búrz, tu sa obchoduje len s jedným určitým druhom tovaru, teda každá burza sa tu zameriava len na jeden tovar resp. jeden druh tovaru. Tieto burzy najčastejšie ďalej členíme na:
 - a. *burzy cenných papierov* – obchoduje sa tu s rozličnými formami akcií, dlhopisov, investičnými certifikátmi a pod.,
 - b. *devízové burzy* – obchoduje sa tu s likvidnými a splatnými pohľadávkami, ktoré znejú na cudziu menu a sú splatné v cudzine,
 - c. *burzy finančných futurít* – vyskytujú sa tu najmä termínované vklady, s tovarom sa tu stretávame vo forme devíz, úročených cenných papierov, ale vystavujú sa aj obchody uzatvárané na akciové indexy,
 - d. *tovarové resp. komoditné burzy* – najčastejšie sa obchoduje s uchovateľnými a prepraviteľnými nerastami, surovinami, drahými kovmi a pod.,
 - e. *burzy služieb* – najčastejšie obchodovanie s lodnými priestormi a s predajom lodí, v súčasnosti tento typ burzy upadá a s daným tovarom sa obchoduje mimo burzy.

Burzy cenných papierov, devízové burzy, burzy finančných futurít a opčné burzy patria pod jednu skupinu a to peňažné burzy, z toho vyplýva, že burza cenných papierov je pomerne priamy pojem. (SIVÁK, 2015)

Na území Slovenskej republiky sa nachádza Burza cenných papierov v Bratislave, ktorá vznikla v roku 1990 a začalo sa na nej obchodovať už v roku 1993. Táto burza ako každá iná sa riadi burzovými pravidlami, ktoré vychádzajú zo skúseností svetových a európskych búrz, ale aj z platnej legislatívy Slovenskej republiky. Obchodovanie na tejto burze prebieha každý deň v určitom časovom rozpise a prebieha prostredníctvom elektronického burzového operačného obchodu. Uzatvárané obchody sa členia z rôznych hľadísk, napr. podľa dôvodu a spôsobu uzatvorenia obchodu, poznáme napr. priame či kurzotvorné. Akciovým indexom BCBP je Slovenský akciový index – SAX, ktorý je kapitálovo váženým indexom. SAX ukazuje celkovú zmenu majetku spojenú s investovaním do akcií zaradených do indexu. V SAX sú zaradené akcie spoločností z trhu kótovaných cenných papierov. (FINANČNÝ KOMPAS, 2019)

1.3.2 Mimoburzové obchodovanie

V poslednej dobe sa obchodovanie mimo burzy začalo rozvíjať čoraz viac. Podiel obchodovania mimo burzy na celkových obratoch a tiež tvorbe cien sa zvyšuje. Tento druh obchodovania sa rozširuje najmä kvôli tomu, že obchodovanie na burze nie je lacná záležitosť a teda mnohí investori hľadajú nové a lacnejšie možnosti investovania aby čo najviac zníži transakčné náklady. Najrozvinutejší mimoburzový trh sa považuje tzv. over-the counter market (OTC), kde sa obchoduje s cennými papiermi, ktoré nie sú obchodovateľné na burze. Vybavenie a technické možnosti tohto trhu sú porovnateľné s burzovým trhom. (SIVÁK, 2015)

1.3.3 Elektronická komunikačná sieť (ECN)

Aj pri burzovom obchodovaní technologický vývoj výrazne ovplyvnil charakter obchodovania. Tzv. e-trading vedie k znižovaniu nákladov, ktoré súvisia s obchodovaním a teda aj k nárastu obchodovania na mimoburzovom trhu. (SIVÁK, 2015)

Do popredia sa dostávajú elektronické komunikačné siete čo umožnilo elektronickému obchodovaniu (z ang. ECN – Electronic Communication Network) spraviť zmeny v investičnom svete. Tieto elektronické komunikačné siete umožňujú spárovať objednávky kupujúcich a predávajúcich cenných papierov bez zásahu špecialistov alebo

tvorcov trhu. V tradičnom full-service zadá kupujúci objednávku maklérovi na burze, ktorý túto objednávku následne odovzdá špecialistovi na burze, ktorý ju následne uzavrie ako transakciu. (TIKKANEN, 2010)

ECN je anglická skratka pre elektronickú komunikačnú sieť a v tomto prípade ju najlepšie charakterizujeme ako automatizovanú zložku obchodovania, ktorej hlavnou úlohou je spájanie jednotlivých obchodníkov a poskytovateľov likvidity vrátane bánk, maklérov a dokonca aj iných obchodníkov. ECN poskytuje prístup na finančné trhy jednotlivcom s rôznymi typmi obchodných účtov a to bez ohľadu na veľkosť ich zostatku. ECN funguje veľmi jednoducho, nakoľko príkazy vykonané na nákup a predaj sa automaticky priradia a spárujú za najlepšie dostupnú cenu na trhu. Z uvedeného vyplýva, že to je automatický systém, ktorý zverejňuje objednávky účastníkov priamo tretím osobám a iným obchodníkom. ECN je jednoducho povedané elektronický párovací mechanizmus, ktorý priradzuje trhové nákupné a predajné príkazy. ECN Brokera charakterizujú rôzne literatúry ako No Dealing Desk (ďalej aj NDD), čo v našom ponímaní znamená, že príkazy klientov neprebiehajú prostredníctvom Dealing Desk a teda tento spôsob umožňuje realizáciu v priamom spojení medzi stranami. ECN brokera definujeme aj ako sprostredkovateľa, ale aj ako používateľa ECN na poskytovanie prístupu k iným účastníkom trhu. Taktiež ho vieme definovať pojmi maklér alebo firma, ktorá používa ECN na vykonávanie klientskych obchodov. V súčasnej dobe prevažná väčšina obchodov s akciami prebieha medzi investormi. To napríklad znamená, že ak chcete kúpiť akcie spoločnosti a stlačíte tlačidlo „kúpiť“ prostredníctvom webovej stránky vášho makléra, kupujete akcie, ktoré sa iný investor rozhodol predat' – nie od samotného podniku. Nákupom akcií sa stávate investorom v základnej spoločnosti.

Výhody a nevýhody používania ECN:

- 1) **Výhody ECN**– majú niekoľko výhod pre jednotlivých obchodníkov, napr. na základe užších rozpätí medzi ponukami a dopytmi dochádza k zníženiu obchodných nákladov, tieto siete sú aj rýchlejšie a súkromnejšie ako transakcie tretích strán a anonymita pri obchodovaní môže byť tiež veľkou výhodou, za obrovskú výhodu považujeme, že ECN je otvorený aj keď iné akciové trhy sú zatvorené.
- 2) **Nevýhody ECN** – za hlavnú nevýhodu tohto obchodovania považujeme fragmentáciu trhu, čo môže spôsobiť, že ceny v systéme ECN sa budú podstatne líšiť od cien na iných trhoch, taktiež pre tzv. malých investorov môže byť prekážkou, že ECN systémy si často odpočítavajú províziu z nákupov a predajov. (HICKS, 2021)

1.4 Analýza akciových trhov

Existujú rôzne analýzy akciových trhov a takisto členenie týchto analýz na základe rôznych kritérií. Vo všeobecnosti môžeme hovoriť o troch najzakladenejších analýzách akciových trhov a to:

1. fundamentálna analýza,
2. technická analýza,
3. psychologická analýza.

1.4.1 Fundamentálna analýza

Považuje sa za najkomplexnejší typ analýzy akciových trhov. Medzi najznámejšiu a najviac rozšírenú definíciu považujeme charakteristiku fundamentálnej analýzy ako metódu, ktorá je zameraná na analýzu súčasných a minulých účtovných výkazov v spolupráci s inými podnikovými špecifikami ako analýza odvetvia, analýza makroekonomických dát, ktoré spolu tvoria jeden celok a predpovedajú budúce príjmy plynúce z akcií prípadne ich trhovú hodnotu. Ďalšia definícia hovorí, že základným cieľom tejto analýzy je identifikovať nesprávne ocenené akcie a na základe týchto poznatkov investovať. Aj na efektívnych trhoch zastáva táto analýza veľmi podstatnú úlohu, nakoľko pomáha odhaliť determinanty trhovej hodnoty podniku a na základe toho uľahčiť investičné rozhodovanie a oceňovanie súkromných podnikov. Taktiež ju charakterizujeme pomocou jej hlavnej úlohy a to nájsť odpoveď investorovi na otázku do akej miery zodpovedá cena akcie na trhu jej vnútornej hodnote a teda poskytuje investorovi informácie o tom, kedy je najlepšie zainvestovať do kúpy akcií. Z uvedených charakteristík vyplýva, že najzákladnejší pojem pri tejto analýze je vnútorná hodnota akcie. Pri fundamentálnej analýze je potrebné veľké množstvo dát, nakoľko je veľa faktorov, ktoré ju ovplyvňujú a teda analýzu rozčleňujeme na:

- *makroekonomickú analýzu*, kde sa za hlavné faktory považuje HDP, nezamestnanosť, fiškálna a monetárna politika štátu, výška úrokovej sadzby, obchodná bilancia a pod.,
- *odvetvová analýza*, najviac sa tu využívajú informácie o odvetví, štruktúre, citlivosti a rôzne možnosti, trendy a pod.,

- *mikroekonomická analýza*, v tomto prípade sa pozeráme na trh z mikroekonomického hľadiska a teda využívame finančnú analýzu, ukazovatele trhovej hodnoty, oceňovacie modely a pod.

Na základe uvedeného môžeme postup fundamentálnej analýzy zhrnúť nasledovne do krokov: analýza vývoju národného hospodárstva, určenie stavu v odvetví, charakteristika finančného zdravia podniku a teda stanovenie vnútornej hodnoty akcií podniku. (BAUMÖHL – LYÓCSA – VÝROST, 2011)

1.4.2 Technická analýza

Technická analýza je štúdiom činnosti finančného trhu. Sústreďuje sa iba na dianie na kapitálovom trhu. Skúmaním minulých a súčasných informácií o objemoch a pohyboch kurzov akcie predpovedá vývoj jednotlivých akcií alebo aj vývoj celého trhu. Technik sa pozerá na zmeny cien, ku ktorým dochádza zo dňa na deň alebo z týždňa na týždeň, alebo v akomkoľvek inom konštantnom časovom období zobrazenom v grafickej forme v podobe grafov. (URBANÍKOVÁ, 2010)

Technickí analytici skúmajú cenové pôsobenie na finančných trhoch namiesto základných faktorov, ktoré (zdá sa), že ovplyvňujú trhové ceny. Technici sa domnievajú, že aj keby boli k dispozícii všetky relevantné informácie o konkrétnom trhu alebo akcii, stále nemôžeme predpovedať presnú odpoveď trhu na tieto informácie. Existuje toľko faktorov, ktoré sa navzájom ovplyvňujú v jednom okamihu, že menej podstatné je dôležité ignorovať v prospech tých, ktoré sa považujú za sezónne. Technický analytik sa domnieva, že všetky relevantné informácie o trhu sú zohľadnené, teda diskontované. Technická analýza vedie k podstatne rýchlejšim rozhodnutiam. Pri sledovaní finančných trhov je zrejmé, že existujú trendy, dynamika a vzorce, ktoré sa v priebehu času opakujú, nie úplne rovnakým, ale podobným spôsobom. Grafy sú v mnohých smeroch podobné pretože zobrazujú similárnu štruktúru, či už ide o akcie, komodity, meny alebo dlhopisy. Technická analýza je teda analýzou psychológie ľudskej masy. Táto analýza vychádza z predpokladu, že ak sa niečo na trhu už stalo pravdepodobne sa táto situácia v budúcnosti zobrazí ešte raz, teda bude sa v priebehu času opakovať. (BERTSCHI, 2010)

1.4.3 Psychologická analýza

Psychologická analýza vychádza z predpokladu, že investori na akciovom trhu sa nie vždy správajú racionálne, nie vždy robia rozhodnutia založené na faktoch, ale podliehajú náladám či psychologickému nastaveniu mysle. Predstavuje akýsi doplnok k fundamentálnej a technickej analýze akciového trhu, ktorý je založený na základnej myšlienke a to psychológii davu. (PILCH, 2017)

1.5 Akciové indexy

Akciové indexy sú veľmi pohodlným spôsobom ako vravieť o približnosti toho čo sa momentálne na trhu deje, avšak je dôležité vedieť, že hlavné akciové indexy nereprezentujú úplne celý trh. Keď sa na akciové indexy pozrieme z makroekonomického hľadiska predstavujú pre nás najlepší indikátor správania akciového trhu. Ide o štatistickú veličinu, ktorá odráža zmeny v portfóliu cenných papierov. Vo väčšine akciových indexoch sa využíva na výpočet váhy jednotlivých akcií vážený aritmetický priemer, ale môžu sa použiť aj iné metódy. Pri výpočte sa využívajú 3 metódy – metóda trhovej kapitalizácie, metóda cenového váženia a metóda rovnakej váhy. (SIVÁK, 2015)

1.5.1 Najvýznamnejšie svetové indexy

Najdlhšiu tradíciu majú 2 indexy, ktoré sú veľmi dôležité a sú v centre pozornosti celého investorského diania:

1) *Dow Jones Industrial Average (DJIA)*

Tento index je najstarší a tiež najznámejší spomedzi indexov. Vytvoril ho Charles Dow v roku 1896. Dow tiež vytvoril index Dow Jones Rail Average, ktorý obsahol 11 železničných spoločností v roku 1894. Dow tvrdil, že oba indexy sa vzájomne dopĺňajú, nakoľko výrobné spoločnosti z indexu DJIA vyrábali produkty, ktoré boli neskôr prevádzané dopravnými spoločnosťami. Rastúci trh bol udržateľný len v prípade spolupráce oboch indexov. DJIA sa na začiatku skladal len z 20 spoločností a neskôr sa rozrástol na 30, kde boli spoločnosti agregátneho charakteru nahradené spoločnosťami z oblasti technológií, služieb a zábavného priemyslu. (LI, 2020)

Trhová hodnota tohto indexu predstavuje približne 20% - 30% z celkovej hodnoty amerických akcií, avšak aj napriek tomuto podielu je jeho výkon preferovaný a väčšina

analytikov ho hodnotí ako index, ktorý veľmi úzku súvisí s výkonom celého trhu. V súčasnosti k zmenám tohto indexu dochádza pomerne málo a skladba tohto indexu je stabilná. Od vzniku tohto indexu došlo k výraznému nárastu, nakoľko na začiatku tento index bol ohodnotený na 100 bodov v súčasnosti je to okolo 15 000 bodov. Najvyšší nárast zaznamenal tento index v súvislosti s budovaním tzv. internetovej ekonomiky v 90. rokoch 20. storočia. (SIVÁK, 2015)

2) *Standard & Poor 's 500*

Tento index mnoho autorov považuje za predstaviteľa celého amerického akciového trhu. Obsahuje 500 amerických spoločností obchodovaných na amerických burzách. Tvorcovia tohto indexu, chceli vytvoriť index, ktorý by podrobnejšie meral výkon amerických trhov. Vznikol v roku 1923 spoločnosťou S&P. Spoločnosti sa vyberajú na základe istých kritérií a to: veľkosť, odvetvie, likvidita a stabilita. Zmeny v zložení tohto indexu sa realizujú v prípade, že podnik podlieha bankrotu alebo fúzii s iným podnikom. Index sa stal príkladom pre mnohých profesionálnych investorom a nadobudol veľký význam v 70. rokoch 20. storočia s príchodom teórie oceňovania kapitálových aktív a tvorby modelu CAPM (z ang. capital asset pricing model). (SIVÁK, 2015)

1.5.2 *Významné akciové indexy v Európe*

Najsledovanejšími indexami v Európe sú indexy:

1) *FTSE (Financial Times Share Exchange) 100*

Je to najznámejší britský akciový index, vznikol v roku 1984. Skladá sa zo 100 najväčších a prvotriednych spoločností (napr. Vodafone, BP a iné) s najvyššou trhovou kapitalizáciou (tieto spoločnosti predstavujú približne 80% celkového britského trhu). Index a hlavne jeho zloženie sa prehodnocuje jedenkrát do roka. Tento index dopĺňa FTSE 250, ktorý sleduje vývoj cien akcií 250 spoločností a trhovú kapitalizácia predstavuje 18%.

2) *DAX 30 (Deutscher Aktienindex)*

DAX 30 je ukazovateľom vývoja nemeckého akciového trhu, vznikol v roku 1988 a sleduje 30 nemeckých spoločností (napr. Siemens, Deutsche Telekom a iné).

3) CAC 40

Obsahuje akcie blue chips (prvotriedne akcie) s najväčšou trhovou kapitalizáciou na burze v Paríži.

4) Ostatné indexy

Okrem uvedených existujú aj nadnárodné európske indexy (Dow Jones STOXX a indexy panaeurópskej burzy Euronext). V Európe vznikol tiež fúzovaný index NYSE Euronext Group Inc., ktorý sa skladá z údajov šiestich peňažných búr v piatich krajinách a šiestich derivátových búr. (SIVÁK, 2015)

1.5.3 Akciové indexy Ázie

Najvýznamnejšie postavenie má japonský index Nikkei Stock Average, ktorý vznikol v roku 1971. Skladá sa z 225 aktívne obchodovaných spoločností na burze v Tokiu. Oficiálnym indexom tokijskej burzy je TOPIX, ktorý zahŕňa približne 1500 titulov. Významným indexom na trhu v Honqkongu je index Hang Beng Index, ktorý predstavuje 70% celkovej trhovej kapitalizácie tohto trhu. (SIVÁK, 2015)

2 CIEL PRÁCE

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo zistenie vplyvu na akciové trhy v čase koronakrízy. Poznať ako fungujú akciové trhy je veľmi dôležité pre každého investora či podnik. V neistej situácii je to obzvlášť podstatné, avšak z každej strany je dostupných množstvo informácií a práve preto sme sa rozhodli venovať sa analýze akciového trhu v čase koronakrízy, aby sme informácie prezistili a uviedli na pravú mieru. K naplneniu hlavného cieľa sme si zvolili teoretické preskúmanie danej problematiky a následne analýzu problematiky a tiež komparáciu s podobnými subjektami. Na dosiahnutie cieľa sme si ako hlavného predstaviteľa akciového trhu zvolili index S&P 500, nakoľko množstvo autor tento index považuje za reprezentanta celého akciového trhu. Aby bol výsledok práce objektívny, index S&P 500 sme porovnávali aj s inými indexami či už v rámci USA, ale aj EÚ. Na dosiahnutie hlavného cieľa sme si zvolili niekoľko čiastkových cieľov, ktoré nám pomohli naplniť hlavný cieľ práce.

Čiastkové ciele:

- 1) preskúmať či zmeny rôznych akciových indexov boli počas pandémie COVID – 19 porovnateľné,
- 2) zistiť vplyv pandémie COVID – 19 na rôzne sektory podnikania v indexe S&P 500,
- 3) zistiť aké opatrenia boli prijaté zo strany štátov na oživenie akciových trhov a či tieto opatrenia boli dostačujúce.

Pre dosiahnutie hlavného cieľa a čiastkových cieľov sme sformulovali 3 základné výskumné otázky. Tieto otázky sme si overovali na základe preskúmania trhu a všetkých zhromaždených informácií.

Výskumné otázky:

Výskumná otázka číslo 1:

Aký vplyv má pandémia COVID – 19 v konkrétnych oblastiach akciového trhu ako sú vývoj cien akcií, či vývoj cien indexov?

Výskumná otázka číslo 2:

Aký vplyv má pandémia COVID – 19 na rôzne sektory v indexe S&P 500?

Výskumná otázka číslo 3:

Aké opatrenia boli prijaté štátmi a boli tieto opatrenia dostatočné na oživenie akciových trhov?

3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

V tejto časti práce sme sa venovali analýze objektu skúmania, v tomto prípade akciovému trhu, ktorý sme charakterizovali pomocou indexu S&P 500, avšak zobrazíme aj iné významné indexy na komparáciu. Ďalšou časťou budú použité postupy, metódy a spôsob získavania informácií, ktoré sme použili v diplomovej práci a taktiež metódy interpretácie výsledkov.

3.1 Charakteristika objektu skúmania

Na zistenie stavu akciových trhov v čase pandemickej situácie COVID – 19 sme si zvolili ako základný index, index S&P 500. Tento index sme si za hlavného reprezentanta zvolili najmä preto, že obsahuje až 500 spoločností rôzneho druhu a teda aj z rôznych sektorov. Množstvo investorov tento index považuje za najlepší indikátor amerického akciového trhu. Index pokrýva asi 80% dostupnej trhovej kapitalizácie. V indexe sa nachádzajú veľké spoločnosti, ktoré pred vstupom do indexu museli dosahovať určité hodnoty a ich členstvo je stále prehodnocované. Aby sme sa nespoliehali len na iných autorov či rôznych investorov, index S&P 500 doplníme a porovnáme aj s inými indexami ako: Dow Jones index, NASDAQ, index DAX 30 a následne tieto indexy doplníme aj fondami ETF, ktoré sú charakterizované ako (z ang. exchange traded funds) obchodované fondy na burze, ktoré kopírujú napríklad vývoj indexov, komodít, dlhopisov alebo kôš vybraných aktív. V mnohých prípadoch sú podobné podielovým fondom, no sú kótované na burzách a obchodované počas dňa.

3.2 Pracovné postupy

Pri písaní diplomovej práce sme zvolili nasledovný postup:

- 1) **príprava osnovy diplomovej práce** – ako prvé sme si pripravili osnovu práce, aby sme si lepšie definovali akým smerom sa v práci budeme uberať,

- 2) **zhromaždenie dostupných informácií a ich overenie** – dostupné informácie sme si najskôr zhromažďovali a neskôr overovali ich pravdivosť, aby sme predchádzali zhromažďovaniu hoaxov,
- 3) **vypracovanie prvej kapitoly na základe overených informácií** – zhromaždené informácie sme dali do jedného celku, aby sme si na základe nich mohli zvoliť vhodný objekt skúmania,
- 4) **stanovenie vhodného objektu skúmania** – veľmi dôležité bolo zvoliť si vhodný objekt skúmania, my sme si zvolili index S&P 500, nakoľko množstvo autorov ho považuje za reprezentanta celého trhu,
- 5) **spracovanie analýzy objektu skúmania a jeho vývoj v čase** – v tejto časti sme už konkrétne využívali technickú analýzu indexu S&P 500, konkrétne v kapitole 4, kde sme zobrazili vývoj v čase,
- 6) **porovnanie objektu skúmania s inými vhodnými objektami** – aby boli výsledky objektívne, rozhodli sme sa objekt skúmania v tomto prípade index S&P 500 porovnať s inými indexami, taktiež sme zobrazili zmeny niektorých akcií v čase koronakrízy,
- 7) **preskúmanie prijatých opatrení na oživenie akciových trhov** – rozhodli sme poukázať aj na opatrenia, ktoré boli prijaté štátmi a zistiť či tieto opatrenia boli primerané a dostačujúce,
- 8) **komplexné zhrnutie zistených výsledkov** – následne sme všetky zistené informácie spracovali do komplexného celku a na základe nich sme vypracovali návrhy a odporúčania do budúcnosti,
- 9) **vypracovanie záveru diplomovej práce** – v závere práce sme zhrnuli problematiku práce a dosiahnuté výsledky.

3.3 Spôsob získavania informácií

V prvej kapitole sme spracovali údaje od iných autorov. Zdôraznili sme len najdôležitejšie informácie na súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí. Tieto údaje sme čerpali z knižných a internetových zdrojov, ako sú finančné portály či články.

Vo výsledkoch práce sme údaje získavali najmä z finančných portálov, kde sme sa zamerali najmä na vývoj akciových indexov v čase pomocou grafov. Následne sme grafy analyzovali pomocou technickej analýzy trhu a zisťovali sme prečo nastali rôzne situácie

na akciovom trhu. Postupným zobrazovaním vývoja akciových trhov sme sa dopracovali až k pandemickej situácii COVID – 19, kde sme spracovali vývoj indexov, ich prepady či rasty. V tejto časti práce sme hlavný objekt skúmania a teda index S&P 500 začali porovnávať s inými indexami či dokonca s fondmi ETF. Ďalej sme analyzovali jednotlivé sektory indexu S&P 500 a zisťovali aký rozdielny vplyv mala pandémia na jednotlivé sektory. Na základe týchto údajov sme sa snažili poukázať na spoločnosti, ktorým sa v čase pandémie darilo najviac a následne si hodnotu udržali dodnes. Na základe vládnych informácií rôznych štátov či spoločenstiev sme preskúmali akú pomoc poskytovali jednotlivé štáty. Zamerali sme sa na SR, EÚ a USA. Všetky informácie, ktoré sme zhromaždili a zistili sme komplexne posúdili a spracovali do záveru.

3.4 Použité metódy a metodika práce

Na dosiahnutie hlavného cieľa a čiastkových cieľov sme využili niekoľko metód skúmania a vhodnú metodiku práce. V prvej kapitole sme zvolili metódy analýzy údajov, ktorá nám pomohla lepšie pochopiť súčasný stav riešenej problematiky.

Vo výsledkoch práce sme využívali viac metód skúmania. Najskôr sme pomocou analýzy vývoja indexu S&P 500 v čase zobrazili jeho vývoj pred vypuknutím pandémie. Následne sme premostili do pandemickej situácie, ktorú sme analyzovali a pomocou syntézy sme zhromaždili údaje o viacerých indexoch a fondoch ETF. Následne sme zhodnotili samotné správanie indexu S&P 500 počas pandémie. Metódou komparácie sme porovnali index S&P 500 a iné indexy a situáciu pred a po vypuknutí pandémie. Neskôr sme využili analýzu údajov, aby sme zistili aký vplyv mala pandémia COVID – 19 na rôzne sektory indexu S&P 500 a teda naplnili náš čiastkový cieľ, ktorý je použitý aj na zistenie hlavného cieľa. Použili sme komparáciu rôznych druhov akcií, ktoré mali počas pandémie COVID – 19 priaznivý nárast a tiež sme využili komparáciu týchto akcií a ich vývoj v čase. Na záver sme metódou analýzy preskúmali opatrenia, ktoré boli prijímané na oživenie akciových trhov, ktoré sme rozdelili do troch častí, a to opatrenia prijímané na území SR, v rámci EU a USA. Pri väčšine údajov sme použili grafické zobrazenie pre lepšie pochopenie situácie. Pomocou využitých metód a stanovením cieľov a ich následnej syntézy sme sa dopracovali k dosiahnutiu hlavného cieľa.

4 VÝSLEDKY PRÁCE

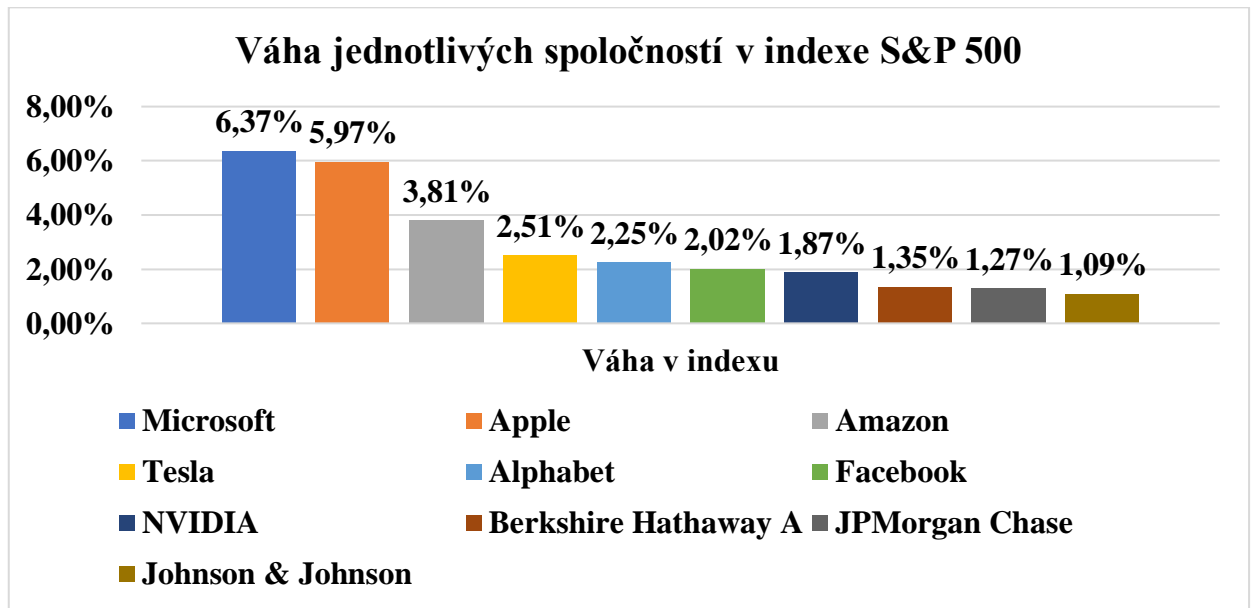
V nasledujúcej kapitole sme zobrazili výsledky práce pomocou technickej analýzy trhu a podľa vhodných metód sme ich následne analyzovali.

4.1 Vývoj akciových trhov pomocou Indexu S&P 500

Pre zobrazenie situácie na akciových trhoch sme zvolili index S&P 500. Ako sme už spomínali v prvej kapitole Index Standard & Poor's 500 je americký akciový index, ktorý je založený na trhovej kapitalizácii 500 najväčších firiem, ktoré majú svoje akcie obchodovateľné na burzách NYSE alebo NASDAQ. S&P 500 je najpoužívanejším americkým indexom, nakoľko obsahuje podniky, konkrétne verejne obchodovateľné korporácie v USA s najvyššou trhovou kapitalizáciou. Firmy, ktoré sú v indexe musia spĺňať určité podmienky a kritéria, avšak ak aj tieto podmienky daná spoločnosť spĺňa, to hneď neznamená, že je automaticky zaradená do indexu. Spoločnosti, ktoré sú zaradené do indexu, prehodnocuje komisia analytikov. Je tiež zaujímavé, že každá spoločnosť v indexe môže byť vymenená za inú, ak druhá spoločnosť má lepšie hodnoty a potencionálny rast spoločnosti. Všetky tieto podmienky prehodnocuje komisia analytikov kvartálne.

Spoločnosti, ktoré sa nachádzajú v indexe majú rovnocenné postavenie, avšak rozdielnu váhu. Každý index si určuje výpočet váhy indexu inak a v indexe S&P 500 sa používa váženie spoločností podľa trhovej kapitalizácie. Ako vidíme v nasledujúcom grafe k októbru 2021 má najväčšiu váhu Microsoft a to až 6,37%, hneď za ním nasleduje spoločnosť Apple s malým rozdielom a teda hodnotou 5,97% a na treťom mieste je Amazon, kde je už rozdiel podstatne vyšší a spoločnosť dosahuje hodnotu 3,81% a od Apple je to rozdiel vyše 2%. V rebríčku môžeme vidieť ďalšie veľké spoločnosti ako Tesla, Alphabet, Facebook a iné. Ďalších 490 spoločností, ktoré sa nachádzajú v indexe majú omnoho menšie percentuálne hodnoty ako top 10 firiem. Bližšie informácie k top 10 spoločnostiam s najvyššou váhou v indexe S&P 500 vidíme v grafe č.1.

Graf č.1: Váha jednotlivých spoločností v indexe S&P 500

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov dostupných na portáli LynxBroker.

4.1.1 Vývoj indexu S&P 500 do roku 2002

Prvé lepšie hodnoty zaznamenal index v roku 1982, kedy prvýkrát prekonal hranicu 100 bodov. Ako vidíme v grafe č. 2, na začiatku vývoja index nenaberal veľkú volatilitu a hodnota tohto indexu bola pomerne stála. Nasledujúce roky index stále naberal na hodnote a v roku 2000 dosiahol historické maximum a to okolo 1552 bodov. Index následne v roku 2002 zaznamenal prepád takmer o 50%.

Graf č.2: Vývoj indexu S&P 500 do roku 2002

Zdroj: yahoofinance.com.

4.1.2 Vývoj indexu S&P 500 v rokoch 2002 – 2008

Významné udalosti, ktoré ovplyvnili hodnotu indexu S&P 500 sa stali v roku 2007. V tomto roku index dosiahol takmer svoje historické maximum a dosiahol hodnotu okolo 1530 bodov. Avšak tento nárast vydržal len mesiac, nakoľko index bol zasiahnutý hypotekárnou krízou, ktorá práve v roku 2007 vypukla v USA. Index sa prepadol o 1400 bodov a ďalších 5 rokov túto hodnotu dorovnával. V grafe č.3 vidíme vývoj indexu v roku 2002 – 2008.

Graf č.3: Vývoj indexu S&P 500 v rokoch 2002-2008

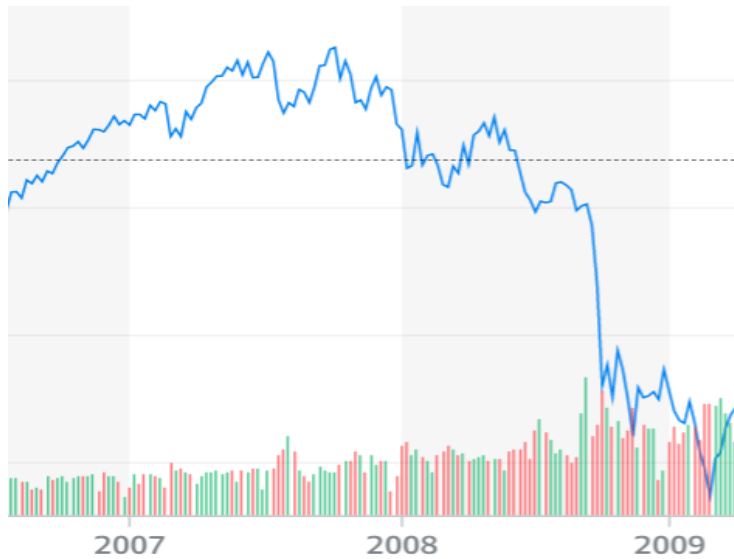
Zdroj: yahoofinance.com.

Ako vidíme v grafe č.3 Index S&P 500 od roku 2004 až do roku 2008 nezaznamenával extrémnu volatilitu. Za toto obdobie tento index zaznamenával nárast, avšak samozrejme s občasným krátkodobým poklesom.

4.1.3 Vývoj indexu S&P 500 v čase finančnej krízy v rokoch 2008 – 2009

Rok 2007 sa vyznačoval poklesom záujmu o nákup nehnuteľností a tiež neschopnosťou splácania hypoték. Tento stav začal najmä kvôli nerozvážnosti kúpy v oblasti nehnuteľností, ale aj konaním finančných inštitúcií, ktoré poskytovali nebonitným klientom hypotéky rôzneho druhu. V nadväznosti na rok 2007 sa v roku 2008 v USA začala finančná kríza a to konkrétne na trhu nehnuteľností. Krízu na finančnom trhu vyvolal prudký rast cien nehnuteľností v USA na začiatku 21. storočia, ktorý vyústil do vzniku cenovej bubliny. Avšak prostredníctvom hypotekárnych cenných papierov sa kríza rozšírila do portfólia finančných spoločností po celom svete a začala prenikať až do reálnej ekonomiky. Na akciových trhoch sa tzv. hypotekárna kríza začala prejavovať už v auguste 2007. Postupne začali veľké spoločnosti krachovať a ako vidíme v grafe č.4 indexy zaznamenali vysoký pád a extrémnu volatilitu v týchto obdobiach, tzv. lineárne obdobie bolo zrazu minulosťou.

Graf č.4: Volatilita indexu S&P 500 počas krízy v rokoch 2008-2009

Zdroj: yahoofinance.com

Hlavnými príčinami, prečo začal akciový trh, ale aj celá ekonomika tzv. padať boli najmä:

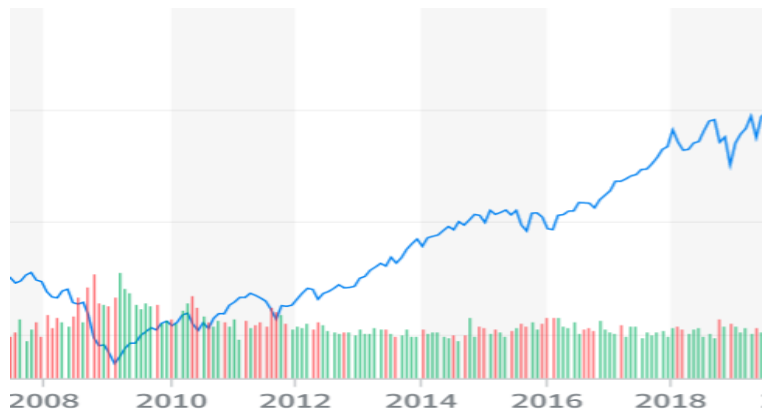
- transformácia majetku do likvidnej formy,
- výrazný rast úrokových sadzieb, ktorý ďalej ovplyvňoval výrazný rast hypoték,
- uvoľňovaná menová politika USA,
- rast inflácie, ktorá bola vyvolaná najmä tzv. lacnými peniazmi,
- psychologické faktory ako chamtivosť, arogancia a iné.

4.1.4 Vývoj indexu S&P 500 po finančnej kríze v rokoch 2009 - 2019

Po skončení hypotekárnej krízy v roku 2009 sa index S&P 500 pomaly začal rozbiehať. Na konci roku 2009 sa jeho cena uzavrela na hodnote 1115 bodov, čo predstavovalo najlepší výkon za posledných 10 rokov. Ako môžeme vidieť v grafe č.5 od roku 2009 do roku 2012 bol pomerne volatilný. Prvý veľký nárast sme zaznamenali v roku 2013, kde prekročil hranicu 1600 bodov. V ďalších mesiacoch mal index priaznivé rastúce obdobie a postupne prekračoval hranicu 1700 a 1800 bodov. Rok 2013 uzavrel index na hodnote 1848 bodov. Prvýkrát sa index dostal nad hranicu 2000 bodov v roku 2014 a o 3 roky v roku 2017 prekonal dokonca hranicu 2100 bodov. Ako vidíme aj v grafe č.5 indexu sa v tomto období veľmi darilo a mal rastúci charakter. Rapídny nárast zaznamenal index v roku 2017 pri voľbách USA, kde nabral na hodnote vôbec najviac od jeho začiatku. V roku 2018 sa tento rast spomalil, môžeme to pripísať vzniknutému politickému napätiu medzi

Čínou a USA. V tomto roku ako môžeme vidieť aj v grafe č.5 zaznamenal index niekoľko väčších prepádov. V roku 2019 sa denná volatilita indexu pomerne zvýšila, nakoľko celkovo na akciovom trhu panovala nervozita a neistota. Avšak index prekvapil aj rôzne analytické výskumy, ktoré mu odhadovali klesanie v roku 2019, index narástol na hodnotu 3003 bodov a koncom roka až na hodnotu 3300 bodov.

Graf č.5: Vývoj indexu S&P 500 v rokoch 2009-2019

Zdroj: yahoofinance.com

4.2 Vývoj akciových trhov ako celku od vypuknutia pandémie COVID - 19

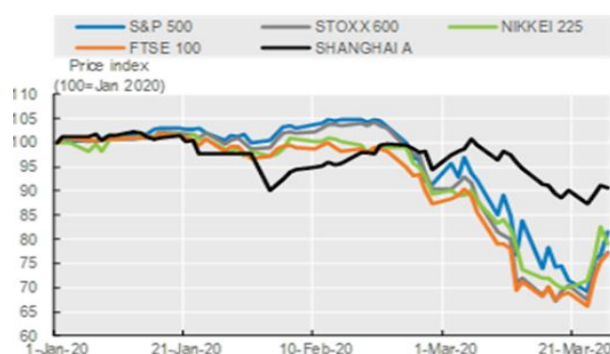
Nový rok 2020 začal pre akciové trhy veľmi pozitívne, nakoľko množstvo indexov predošlý rok 2019 uzatvorili so silnými 30% ziskami. Ekonomika bola podporovaná stimulmi a všetky nepriaznivé nadchádzajúce udalosti boli nedohľadne. Avšak už v januári sa objavili prvé pochybnosti súvisiace s pandemiou COVID – 19. Táto celosvetová kríza COVID - 19 bola spočiatku len regionálnou krízou v Čínskej provincii. Avšak veľmi rýchlo sa z regionálnej krízy stala celosvetová, ktorá zasiahla všetky sektory. Prepuknutie tohto ochorenia má výrazný vplyv a vážne ekonomické dôsledky. V tomto prípade, teda v oblasti kapitálových trhov a konkrétnejšie v oblasti akciových trhov začali akcie prudko klesať a volatilita trhu raketovo globálne rástla. Kríza COVID - 19 a spolu s ňou aj prijaté opatrenia spôsobili najväčší a najnáhlejší pokles hospodárskej aktivity v histórii Európy. V USA sa situácia v polovici marca 2020 dala prirovnať k októbru 1987 či decembru 2008, kedy akciové trhy zaznamenávali veľký pokles a volatilita trhu naberala extrémne hodnoty.

Koronakríza spôsobená pandemiou sa líši od predchádzajúcich hospodárskych kríz, ako boli Veľká hospodárska kríza v 30. rokoch 20. storočia a Veľká recesia v rokoch 2007-2009, pretože zahŕňa viaceré neisté sociálno-ekonomické väzby. Kríza vznikla najmä vplyvom

obáv zo šírenia ochorenia a hlavne vládnymi opatreniami zameranými na obmedzenie medziľudského kontaktu. Obavy o zdravie verejnosti spôsobili zníženie peňažných tokov v celom hospodárstve.

Začiatkom marca 2020 predbežný odhad OECD zdôraznil, že kríza spôsobená pandémiou COVID - 19 už spôsobila prudký pokles hospodárskeho rastu v Číne a následne prepuknutie vírusu v ostatných krajinách narušilo akékoľvek vyhliadky na hospodársky rast. Neustále šírenie koronavírusu podnietilo mnohé vlády k prijímaniu radikálnych opatrení, ktoré boli síce nutné, avšak spôsobovali zatvorenie mnohých podnikov, otrasy na finančných trhoch, narušenie dôvery a samozrejme zvýšenie neistoty v každom smere a obzvlášť vo financiách. Ekonomický dopad spôsobený pandémiou COVID - 19 a následne aj všetkými opatreniami, ktoré boli prijaté spôsobil zvýšenie averzie voči trhovému riziku a to spôsobom, ktorý sme od finančnej krízy v roku 2008 nezaznamenali. Akciové trhy naraz klesli o vyše 30%, volatilita akcií a ropy vyskočila na alarmujúce úrovne, taktiež sa prudko rozšírili úverové dlhy bez finančného charakteru, keďže sa investori snažili znížiť riziká.

Graf č.6: Ceny akcií hlavných indexov a vybraných indexov volatility na začiatku pandémie v období január 2020 – marec 2020

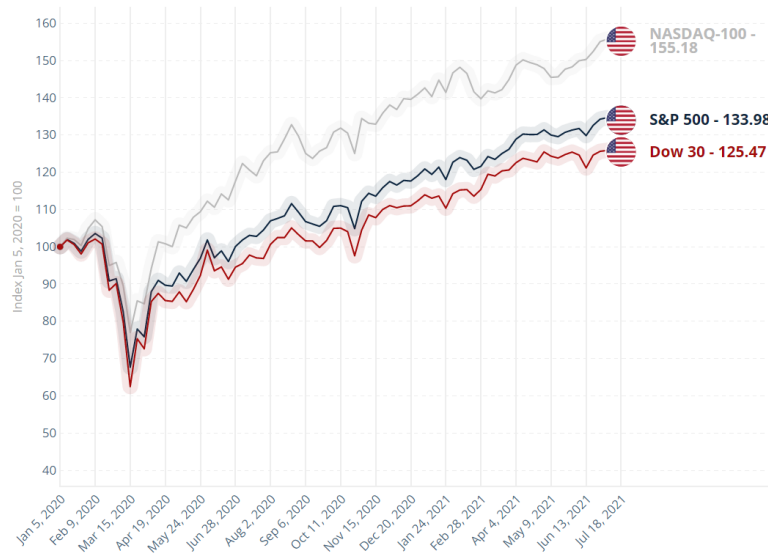
Zdroj: OECD, dostupný na: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/global-financial-markets-policy-responses-to-covid-19-2d98c7e0/>

V grafe č. 6 vidíme ako všetky najväčšie indexy v marci 2020 začali prudko klesať, ako sme už spomínali niektoré z nich sa prepadli o vyše 30%. Výzvy, ktoré priniesla kríza COVID-19 sú veľmi odlišné od predchádzajúcich finančných kríz, nakoľko táto situácia nebola len finančnou krízou, ale krízou celej spoločnosti v každej oblasti.

4.2.1 Porovnanie vývoja troch najväčších akciových indexov USA v čase COVID – 19 krízy

Ako vidíme v grafe č.7 všetky 3 najväčšie americké akciové indexy mali približne takú istú volatilitu v rokoch 2020 - 2021, čo svedčí o tom, že pandémia postihovala tieto indexy pomerne rovnako. Každý index má rôzne sektorové rozloženie čo mohlo spôsobiť odchýlky v ich volatilitate, nakoľko ako sme už spomínali niektorým sektorom sa počas pandémie darilo lepšie a iné naberali záporné hodnoty.

Graf č.7: Porovnanie vývoja troch najväčších amerických akciových indexov v rokoch 2020 - 2021

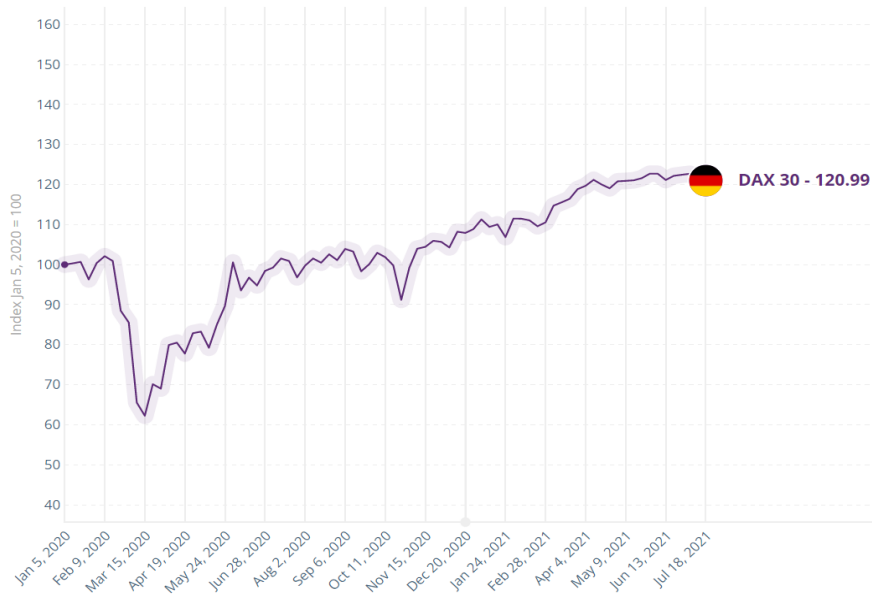

Zdroj: portál statista.com, dostupný na: <https://www.statista.com/topics/6170/impact-of-covid-19-on-the-global-financial-markets/#dossierKeyfigures>

4.2.2 Vývoj nemeckého akciového indexu DAX 30 v čase COVID –19 krízy

V grafe č.8 je vidieť, ako sa nemecký index DAX 30 vyvíjal v čase vypuknutia pandémie COVID – 19 až do júla 2021. Index DAX 30 po vypuknutí pandémie klesol až takmer o 38% a dosahoval úroveň 8441,71 bodu. Naposledy index dosahoval podobne nízke hodnoty v roku 2013. Nemecký akciový index DAX 30 reagoval podobne ako iné indexy či už v USA, EÚ alebo v iných štátoch. Taktiež vidno, že zotavenie tohto indexu možno porovnať so zotavením indexu S&P 500.

Graf č.8: Vývoj indexu DAX v rokoch 2020-2021

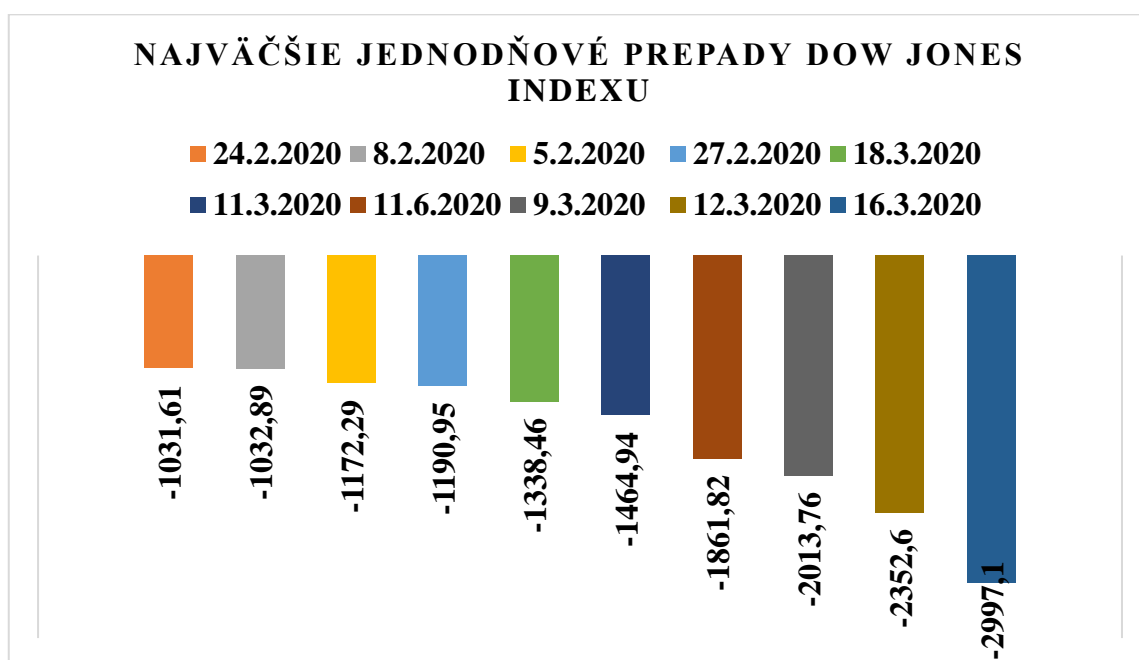

Zdroj: portál statista.com, dostupné na: <https://www.statista.com/topics/6170/impact-of-covid-19-on-the-global-financial-markets/#dossierKeyfigures>

4.2.3 Najväčšie jednoduchové prepady Dow Jones indexu

V grafe č.9 sme zobrazili najväčšie jednoduchové prepady Dow Jones Indexu, aby sme poukázali na zmeny viacerých indexov a nie len indexu S&P 500. Ako vidíme takmer všetky najväčšie prepady sú z obdobia COVID - 19 krízy. Tieto prepady boli spôsobené najmä extrémnou volatilitou celého akciového trhu, neistotou, vznikom nových variantov a pod..

Graf č.9: Najväčšie jednodňové prepady Dow Jones indexu

Zdroj: vlastné spracovanie z informácií dostupných na portáli SP GLOBAL.

4.2.4 Výkonnosť fondov ETF v čase COVID – 19 krízy

Na komparáciu zobrazíme aj výkonnosť fondov ETF, tieto fondy patria medzi najvýhodnejšie investičné nástroje pre menších investorov, resp. tých, ktorí chcú aby sa im o investície starali skúsení investori.

Tabuľka č.1: Výkonnosť akciových fondov ETF od 31.12.2019 – 23.3.2020

Zatriedenie spoločnosti	% zmena
US veľké spoločnosti	-28%
US stredné spoločnosti	-39,50%
US malé spoločnosti	-38,10%
EU veľké a stredné spoločnosti	-32,70%
EU malé spoločnosti	-39,20%
Rozvíjajúce sa trhy	-30,50%

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov dostupných na portáli finax.eu.

Ako vidno v tabuľke č.1 všetky európske aj americké fondy ETF sa od začiatku roka prepadli do tzv. medvedieho poklesu, čo znamená, že sa nastal pokles o viac ako 20%. Jediným riešením pandemickej situácie bolo uzatvorenie ekonomiky čo malo za následok tieto prudké prepady akcií. Akonáhle sa uzatvorili ekonomiky v USA a EÚ bolo jasné, že tento pokles bude extrémny.

Aj napriek pribúdajúcim prípadom pozitívne testovaných osôb na COVID – 19 a prehlbujúcu sa pandémiu zotavenie niektorých indexov a akcií trvalo len 6 mesiacov.

Tento nárast akcií bol spôsobený aj inými udalosťami bežnej ekonomiky ako voľby v USA a pod.. Nikdy nie je prudký nárast alebo pokles akcií spôsobený len jednou udalosťou, existuje množstvo ďalších faktorov, ktoré spočiatku nemusia byť viditeľné či už ide o špekulácie na trhu, volebné udalosti, vojnové a politické udalosti a iné. Teda ďalším extrémom roka 2020 bol prudký nárast akcií.

Tabuľka č.2: Výkonnosť akciových fondov ETF od 23.3.2020 – 31.12.2020

Zatriedenie spoločnosti	% zmena
US veľké spoločnosti	48%
US stredné spoločnosti	69,20%
US malé spoločnosti	74,90%
EU veľké a stredné spoločnosti	-45,90%
EU malé spoločnosti	72,40%
Rozvíjajúce sa trhy	54,10%

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov dostupných na portáli finax.eu.

Ako vidíme v tabuľke č.2 rok 2020 bol extrémne turbulentným pre fondy ETF, nakoľko sme zaznamenali jeden z najprudších prepádov cien akcií, ale aj jeden z najsilnejších návratov týchto hodnôt na pôvodné. Volatilita či už samotných akcií alebo akciových trhov lámala rekordy. Konkrétne index S&P 500 zaznamenal v tomto roku dva najväčšie denné prepady a 3. a 4. najväčší prírastok za posledných 30 rokov, či dokonca pre index S&P 500 hovoríme o novembrovom náraste, že to bol pre tento index najlepší november v histórii.

4.2.5 Dopad COVID - 19 na akciový index S&P 500

Školy, reštaurácie a sociálne služby sa začali postupne v jednotlivých štátoch USA zatvárať a celoštátny núdzový režim bol vyhlásený 13. marca 2020. Všetky tieto udalosti ovplyvnili bežný každodenný život, príjmy domácností, a samozrejme mali extrémny dopad na akciové trhy. Zdravotná kríza, ktorá sa neustále rozširovala mala extrémny dopad na index S&P 500, ktorý v našom prípade používame na zistenie vplyvu pandémie na akciové trhy počas COVID – 19 krízy. Investori mali obavy z investovania, dopyt v mnohých sektoroch začal klesať, nakoľko si spotrebitelia chceli zabezpečiť potreby nutné ku každodennému životu. Index S&P 500 má niekoľko sektorov a ako sme už spomínali mnohé z týchto sektorov začali prudko klesať a ponuka prevažovala dopyt, čo spôsobilo, že index S&P 500 sa prepadol z nového maxima a to 3386,15 bodov, ktoré dosahoval krátko pred vypuknutím celosvetovej krízy 19.februára 2020 na 2237,4 bodov a to 23.marca 2020, tento

pokles predstavuje až 33,9% pokles za menej ako 1 mesiac. Tento pokles naberá extrémne rozmery a pre index S&P 500 ho považujeme za najhorší od finančnej krízy v roku 2009.

24.marca 2020 sa index po zhruba mesiaci začal pomaly zotavovať a stúpol o približne 9%, dôvodom bolo najmä pozitívne očakávanie schválených balíčkov podpory na boj proti pandémie. Taktiež dôvodom nárastu indexu bolo aj zníženie úrokovej sadzby Federálnym rezervným systémom.

Graf č.10: Vývoj indexu S&P 500 v období 1.januára 2020 – 31.marec 2020

Zdroj: yahoofinance.com

4.2.6 Vývoj akciových indexov v období August – september 2021

V auguste a v septembri 2021 akciový index S&P 500 dosiahol nové historické maximum a dosiahol teda hodnotu 4 536,95 bodu, teda posilnil o 0,3%. Darilo sa aj iným významným indexom a taktiež posilnili energetické spoločnosti. Túto skutočnosť môžeme pripísať najmä tomu, že podľa prieskumu rôznych agentúr americká ekonomika v auguste vytvorila menej pracovných miest ako sa očakávalo a teda táto skutočnosť by mala viesť k rozhodnutiu Federálneho rezervného systému k odkladu rozhodnutia o ukončení ekonomických stimulov, ktoré sú motorom rastu akciových trhov. Avšak FED naznačil, že môže začať s postupným ukončovaním spätných nákupov dlhopisov, do ktorých investuje každý mesiac 120 miliárd dolárov. Nízke úrokové sadzby zachová dovtedy, kým nebude potvrdené, že hospodárstvo sa zotavilo z dopadov pandémie koronavírusu. V grafe č. 11 sme zobrazili bližšie informácie o indexe S&P 500 v období august – september 2021. (SITA, 2021)

Graf č.11: Vývoj indexu S&P 500 v období august-september 2021

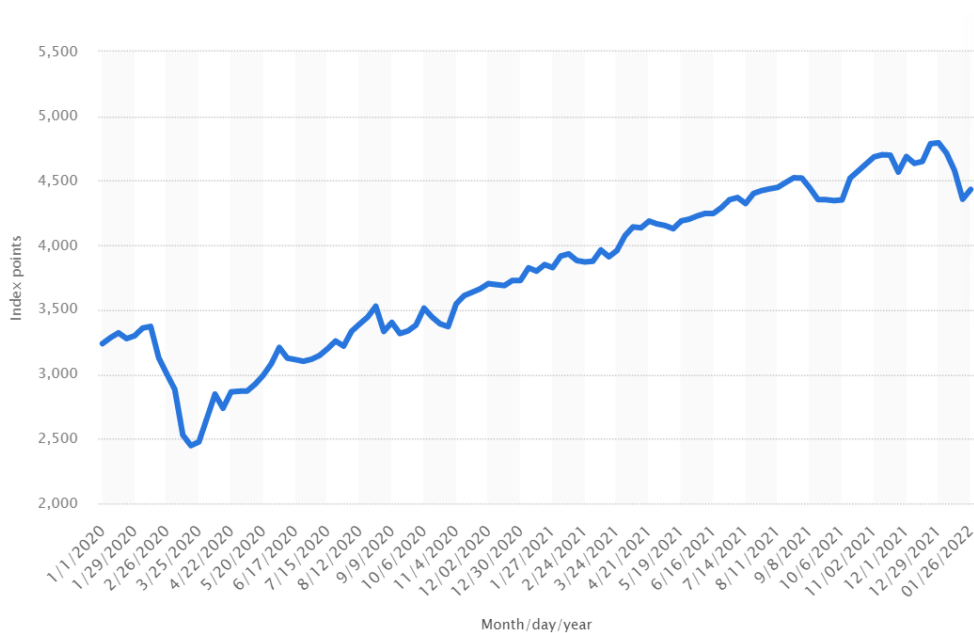
Zdroj: yahoofinance.com

4.2.7 Vývoj akciových trhov pri rôznych variantoch COVID - 19

V decembri 2021 sa objavil nový variant koronavírusu Omicron, ktorý je extrémne prenosný a nákazlivý. Spočiatku akciové trhy a indexy jemne poklesli, avšak akciové trhy tento nový variant nepovažovali za veľkú hrozbu. Môžeme skonštatovať, že akciové trhy a celkovo spoločnosť si už za takmer 3 roky prebiehajúcej krízy a rôznych nových variantov zvykli prispôsobovať sa situácii zo dňa na deň a byť pripravený na akékoľvek zmeny. Samozrejme nikdy a nedá pripraviť na všetko, ale určite si každý vie lepšie poradiť s niečím čo už aspoň v nejakej podobnej forme zažil a tak to je aj s akciovými trhmi. Americký akciový trh dokonca posilnil, prispeli k tomu najmä technologické spoločnosti. Firma Apple stúpila o 3,5%, Microsoft si o 2,7% a spoločnosť Intel si prilepšila o 3,1%. Výrazne lepšie zisky dosahovali aj maloobchodné spoločnosti. Index S&P 500 vzrástol o 2,1% na 4 686,75 bodu. Bol to jeho najväčší nárast od marca 2020.

Podľa dostupných analýz a informácií o akciových trhoch, väčšina akciových indexov a aj jednotlivých akcií trpela najmä na začiatku pandémie. Postupne sa väčšina z nich už v novembri 2020 približovala k rastovým hodnotám a pomaly vracala do normálu. Samozrejme situácia s pandemiou COVID – 19 bola aj v týchto časoch veľmi nepriaznivá a spôsobila úpadok ekonomiky ako celku, avšak o akciových trhoch môžeme povedať, že väčšina z nich začala situáciu s pandemiou COVID – 19 ignorovať a brať ju ako súčasť bežného sveta. V grafe č.12 sme zobrazili vývoj indexu S&P 500 v rokoch 2020 – 2022.

Graf č.12: Vývoj indexu S&P 500 v období 2020-2022

Zdroj: portál statista.com, dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1104270/weekly-sandp-500-index-performance/#professional>

Ako sme už spomínali vyššie, akciové indexy a najmä silné akciové indexy ako S&P 500 reagovali na pandémie najmä s počiatku, ako vidno aj v grafe č.12. Neskôr v roku 2020 už index S&P 500 nebol extrémne volatilný a mal prevažne rastové hodnoty a teda aj rastové tempo.

4.3 Rozdielny vplyv pandémie COVID – 19 na rôzne sektory

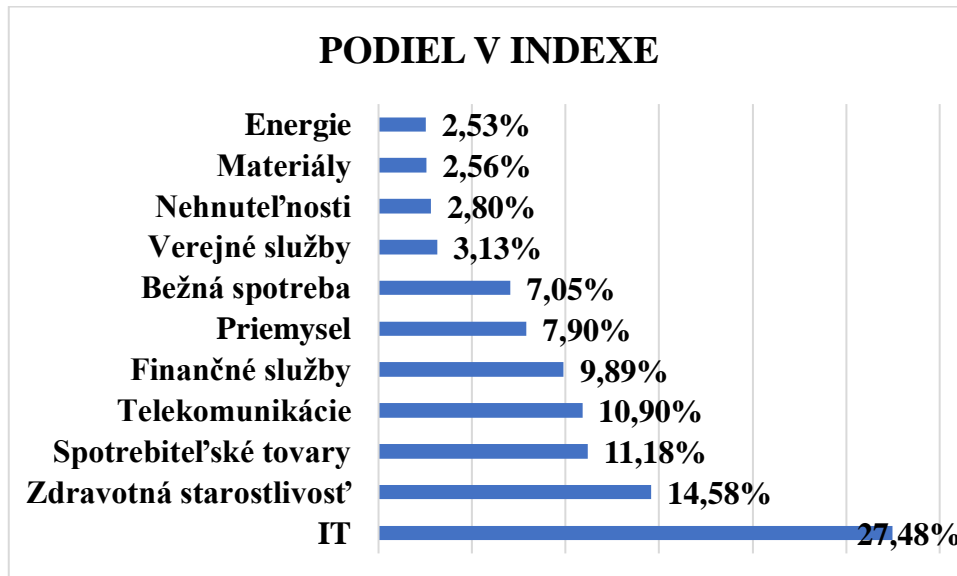
Veľmi špecifická situácia v celosvetovej ekonomike spôsobila aj extrémnu divergenciu medzi jednotlivými odvetviami či dokonca akciami. Kým veľké množstvo akcií stratilo hodnotu, niektoré z nich dokonca skrachovali tak bol aj veľký počet akcií, ktoré dokázali profitovať z pandemickej situácie.

Prepuknutie pandémie trvalo postihlo niektoré sektory, ktoré nazývame sektory tzv. starej ekonomiky, medzi ktoré patrí najmä priemysel, kamenný obchod, niektoré služby, doprava a iné. Odvetvia, ktoré boli z pandémie profitové boli technologické firmy, ktoré sú zamerané na online predaj, komunikácie alebo cloud riešenia, boli to taktiež aj spoločnosti, ktoré sa zameriavajú na domáci voľný čas, individuálne športy, údržbu nehnuteľností či dokonca drobné stavebníctvo.

4.3.1 Vplyv pandémie na sektory indexu S&P 500

V nasledujúcom grafe vidíme z akých sektorov sa index S&P 500 skladá. Najväčší podiel majú IT služby, ďalej je to zdravotná starostlivosť a iné.

Graf č.13: Podiel zastúpenia jednotlivých sektorov v indexe S&P 500

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov dostupných na portáli advisor.visualcapitalist.com.

Nakoľko index S&P 500 sa skladá z rôznych sektorov, tieto sektory v čase pandémie naberali rôzne hodnoty. Sektory, ktoré boli spočiatku pandémie zasiahnuté najhoršie boli:

- energetika,
- priemysel,
- finančníctvo,
- verejné služby,
- nehnuteľnosti.

Boli aj sektory, ktoré pandémie nezasiahla a pri ktorých sa dá povedať, že profitovali z pandémie, boli to najmä:

- sektor zdravotnej starostlivosti,
- sektor spotrebného tovaru,
- sektor IT.

4.3.2 Porovnanie rastu jednotlivých sektorov pred a počas pandémie

V tabuľke č.3 vidno ako sa jednotlivé sektory počas pandémie menili, najväčší nárast zaznamenal IT sektor či sektor spotrebiteľských tovarov. Tieto sektory boli v náraste najmä z dôvodu obmedzenia pohybu. IT sektoru sa darilo aj pri pohľade na rôzne vybrané akcie,

ktoré s ním súvisia ako Amazon, Netflix či dokonca Zoom. Tieto akcie a teda ich služby či produkty boli využívané u bežných spotrebiteľov denne z pohodlia domova. Sektor spotrebiteľských tovarov rástol a to najmä z dôvodu, že obyvateľstvo si začalo s vypuknutím pandémie robiť zásoby bežných tovarov, z dôvodu obáv z nedostatku tovarov. Najväčší prepád zaznamenali energie, čo sa pripisuje najmä zatvoreniu výrobných hál, prechod z prezenčnej výučby na dištančnú a tiež prechod z kancelárií na prácu z domácnosti. Tabuľka č.3: Porovnanie tempa rastu a ročných výnosov sektorov v indexe S&P 500 pred vypuknutím pandémie a počas nej

SEKTOR	PRIEMERNÉ ROČNÉ TEMPO RASTU	ROČNÉ VÝNOSY POČAS PANDÉMIE
IT	15,80%	39,79%
Zdravotná starostlivosť	15,40%	11,22%
Spotrebiteľské tovary	12,60%	30,39%
Telekomunikácie	11,00%	20,59%
Finančné služby	10,20%	-4,99%
Priemysel	9,00%	7,07%
Bežná spotreba	7,60%	8,52%
Verejné služby	6,80%	-1,47%
Nehnuteľnosti	6,20%	-3,90%
Materiály	4,70%	19,59%
Energie	11,20%	-37,84%

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov dostupných na portáli SP GLOBAL.

4.4 Nárast vybraných akcií v čase COVID – 19 krízy

Podľa zistených údajov o sektorovom náraste a poklese niektorých spoločností z indexu S&P 500 vieme, že niektoré spoločnosti profitovali zo vzniknutej krízy. Taktiež údaje z OECD potvrdili naše zistené informácie.

Nárast sme zaznamenali u mnohých akcií, avšak veľmi pomalým tempom a s obrovskými rozdielmi medzi odvetviami. Keď sa pozrieme na údaje z predošlých rokov, kríza COVID- 19 je prvá globálna hospodárska kríza v 60 ročnej histórii počas, ktorej výdavky na podnikový výskum a vývoj v agregovanom vyjadrení neklesli. Rastové spoločnosti rozdelíme do dvoch skupín a to:

1. akcie, ktoré prudko narástli a spolu s úpadkom COVID-19 krízy poklesli,
2. akcie, ktoré prudko vzrástli a hodnotu sa im podarilo udržať na dlhšie obdobie.

Vybrané akcie sme zobrazovali prevažne od roku 2020 do roku 2021, nakoľko na akciový trh a teda aj akcie vplývajú neustále aj iné skutočnosti. V súčasnej situácii

vypuknutia vojnového konfliktu na Ukrajine, by nebolo vhodné zobrazovať momentálne ceny akcií, nakoľko väčšina akcií znovu upadla. Taktiež pre túto prácu už nie je tak podstatný vývoj akcií v roku 2022, nakoľko momentálne sa takmer v celom svete rušia pandemické opatrenia.

4.4.1 Akcie, ktoré prudko narástli a spolu s úpadkom COVID-19 krízy poklesli

1. Alpha Pro Tech

Je spoločnosť, ktorá sa špecializuje na výrobu ústnych masiek a respirátorov a taktiež jednorazových ochranných odevov. Od vypuknutia pandémie spoločnosť exponenciálne zvýšila výrobu respirátora N-95. Dopyt po výrobkoch bol pri začatí pandémie obrovský a spočiatku výrobcovia nedokázali reagovať tak veľkou ponukou, preto ústne masky, respirátory či jednorazové odevy boli pri vypuknutí pandémie niekoľko mesiacov nedostupné. Spoločnosť spĺňa všetky požiadavky prevencii chorôb a tiež jej výrobky sú schválené Národným ústavom pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (NIOSH). Vzniklo veľa podobných spoločností, ale niektoré hneď pri ich vzniku skrachovali najmä z dôvodu, že nespĺňali medzinárodné štandardy a nemohli uskutočňovať export do celého sveta. Historické maximum dosiahla táto spoločnosť koncom júla 2020 a to 21,77 bodov, tak vysokú hodnotu pripisujeme tomu, že práve v júli 2020 bolo práve obdobie pred dlhou vlnou pandémie COVID - 19. Ďalej v roku 2020 po miernom zostupe, pokračoval nárast akcie a pohybovala sa prevažne vo vysokých hodnotách v priemere na úrovni 12 bodov. Ako vidíme v grafe krivka akcií spoločnosti Alpha Pro tech bola od roku 2021 klesajúca s občasnou zmenou na vyššiu hodnotu. Tieto situácie pripisujeme vznikom nových variantov COVID - 19. Koncom roku 2021 vidíme, že akcie majú klesajúci trend, nakoľko pandémie COVID - 19 je pomaly na ústupe a väčšina ekonomík sa dostáva do normálneho stavu. Bližšie informácie vidíme v grafe č.14.

Graf č.14: Vývoj akcií Aplha Pro Tech v čase krízy COVID - 19

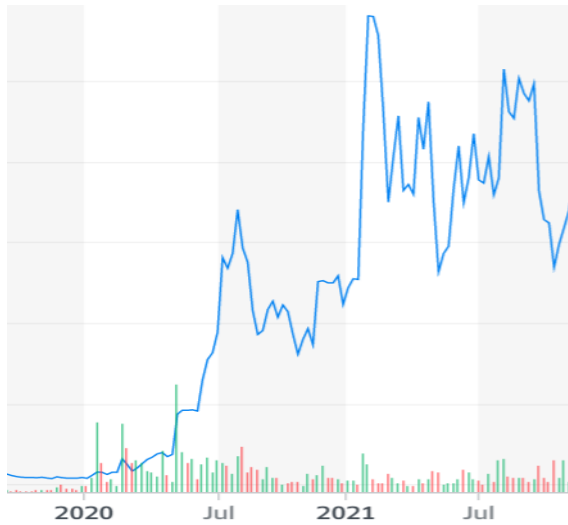

Zdroj: yahoofinance.com

2. NOVAVAX

Je švédská vakcínová spoločnosť, ktorá sa podieľala na vývoji vakcíny proti koronavírusu. Bill Gates spoločnosti už v roku 2015 daroval 89 miliónov dolárov, aby pomohla s globálnou hospodárskou krízou. Tieto finančné prostriedky spoločnosť využila na vývoj liekov proti Ebole a RVS. Momentálne sa oba lieky v konečnej fáze vývoja a preto ešte nie sú uvedené na trhu. V posledných rokoch akcie spoločnosti klesali najmä kvôli pomalému vývoju. Akcie tejto spoločnosti sa v predošlých rokoch pohybovali okolo 70 bodov, v auguste 2020 narástli o 100 bodov na úroveň 170 bodov a v auguste 2021 dosahovali dokonca až hodnotu okolo 290 bodov. Hodnota akcií sa od vzniku pandémie výrazne zvýšila a to najmä kvôli tomu, že spoločnosť sa podieľala na vývoji vakcín proti koronavírusu. Vývoj sme zobrazili aj v grafe č.15.

Graf č.15: Vývoj akcií NOVAVAX v čase krízy COVID - 19

Zdroj: yahoofinance.com

3. NOVACYT

Je spoločnosť, ktorá je kótovaná na burze cenných papierov vo Francúzsku a špecializácia tejto spoločnosti sú klinické diagnózy. Spoločnosť sa špecializuje na širokú škálu diagnostických testov v celom svete. Táto anglicko-francúzska spoločnosť je jedna z prvých podnikov, ktoré sa začali spájať so situáciou COVID - 19, nakoľko ich špecializácia sú testy na diagnostiku tohto ochorenia. Spoločnosť sa dlhé obdobie pohybovala okolo hodnoty 0,17 bodov a v čase vypuknutia koronavírusu dosiahla hodnota až 13,18 bodov, čo považujeme za obrovský nárast. Túto hodnotu dosiahla v októbri roku 2020. Neskôr zažila mierny prepád a v októbri 2021 takmer dosiahla podobnú hodnotu ako v októbri 2020. Momentálne sa jej hodnota pohybuje na úrovni 1,7 bodu, čo vidíme aj v grafe č.16.

Graf č.16: Vývoj akcií Novacyt v čase COVID - 19 krízy

Zdroj: yahoofinance.com

4. Allied Healthcare (AHPI)

Je spoločnosť, ktorá sa špecializuje na výrobu širokého spektra respirátorov. Jej ostatné výrobky sa používajú prevažne v zdravotníctve a rade priemyselných odvetví. Začiatkom vypuknutia koronavírusu mali investori extrémny záujem o kúpu akcií spoločnosti čo sa odrazilo aj na hodnote akcií spoločnosti. Pred krízou COVID - 19 sa hodnota akcií pohybovala na úrovni 1,7 bodu, zatiaľ čo po vypuknutí krízy COVID - 19 hodnota prudko vzrástla na úroveň 24 bodov. Ústupom krízy COVID -19 sa aj akcie tejto spoločnosti neustále znižovali a v súčasnosti sa pohybujú okolo bodu 2,8, čo vidíme aj v grafe č.17.

Graf č.17: Vývoj akcií Allied Healthcare (AHPI) v čase krízy COVID – 19

Zdroj: yahoofinance.com

4.4.2 Akcie, ktoré prudko vzrástli a hodnotu sa im podarilo udržať na dlhšie obdobie

14. novembra 2021 sa index S&P 500 a teda hlavne jeho sektorové časti dostali na úroveň, ktorá bola pred vypuknutím pandémie. Rôzne sektory z tohto indexu sa z pandémie zotavovali rôznym tempom a to hlavne z dôvodu, že pandémia ovplyvňovala rôzne základné časti ekonomiky. Sektor, ktorému sa darilo najviac aj v čase COVID - 19 krízy bol informačný sektor (IT).

1. Amazon

Na začiatku pandémie, kde prichádzali veľmi prísne opatrenia, obmedzoval sa pohyb, zostali otvorené len najzákladnejšie potraviny či lekárne, veľké množstvo obyvateľstva začalo nakupovať online. Práve Amazon je spoločnosť, ktorá poskytuje širokú škálu produktov od potravín, cez čistiace prostriedky, oblečenie až po záhradkárske potreby. Ako vidíme v grafe č.18 akcie Amazonu sa na začiatku roka 2020 pohybovali v nízkych hodnotách a pri vypuknutí pandémie bola hodnota jednej akcie Amazonu okolo 1700 bodov. V niektorých dňoch bol zaznamenaný prepád okolo 20%, avšak akonáhle si obyvateľstvo začalo zvykať na situáciu a začali hľadať iné možnosti nakupovania, akcie Amazonu začali prudko stúpať, už na začiatku apríla 2020 vidno obrovský nárast a to približne na 2400 bodov, tento nárast pokračoval ďalej. Jednotlivé vlny pandémie ho zväčša neovplyvňovali a v júli 2021 dosahoval hodnotu okolo 3700 bodov. Ako môžeme vidieť aj v grafe č.18

volatilita akcií bola dosť vysoká, avšak takáto volatilita je v krízových situácia očakávaná. Tržby za rok 2021 sa zvýšili o približne 9%.

Graf č.18: Vývoj akcií Amazon v čase krízy COVID – 19

Zdroj: yahoofinance.com

2. Philips

Spočiatku vypuknutia pandémie malo veľké množstvo investorov záujem o akcie spoločnosti Philips, nakoľko predikcie vraveli, že spoločnosť môže ťažiť z dopytu po lekárskom vybavení. Spoločnosť začala vyrábať aj CT skenery, ktoré pomáhajú diagnostikovať koronavírus. Graf akcií tejto spoločnosti je už dlhšiu dobu pomerne volatilný a v čase pandémie sa volatilita ešte zvýšila. Akcie spoločnosti zaznamenali mnohé pády aj vzrasty a momentálne sa pohybujú okolo lepšej hodnoty a to 48 bodov. Pohyb akcií Philips v čase COVID – 19 krízy vidíme v grafe č.19.

Graf č.19: Vývoj akcií Philips v čase krízy COVID – 19

Zdroj: yahoofinance.com

3. Akcie Zoom Video Communications (ZM)

Zoom je americká softwarová spoločnosť so sídlom v Kalifornii. Spoločnosť bola založená v roku 2011 Erom Yaunom, ktorý predtým pracoval ako vedúci inžinier v spoločnosti Cisco Systems. Primárnym produktom spoločnosti je služba, ktorá ponúka online konferencie na diaľku, chatovanie, videohovory a pod. V dôsledku COVID - 19 krízy množstvo podnikov pracuje na diaľku prostredníctvom homeoffice a v čase, keď bol obmedzený pohyb obyvateľov boli online konferencie jediným možným prostriedkom na výmenu informácií. Taktiež množstvo škôl či už na Slovensku alebo aj vo svete začalo využívať službu tejto spoločnosti na vyučovanie či dokonca online skúšanie. Na trhu je momentálne nespočetné množstvo konkurencie s danou službou ako Microsoft Teams, Skype, TeamWiever & WebEx. Od iných konkurenčných služieb je výhodou, že má množstvo doplnkových funkcií ako zdieľanie obrazovky všetkých užívateľov naraz, čo môže byť vhodné na predchádzanie podvádzania pri online skúšaní. Taktiež v jednom online hovore môže byť pripojených až 1000 užívateľov a kvalita obrazu a zvuku je neporovnateľná s inými platformami. Momentálne službu využíva viac ako 40 miliónov registrovaných užívateľov po celom svete. Akcie spoločnosti nadobúdali v predošlých rokoch hodnotu okolo 70 bodov a v čase COVID - 19 krízy začali výrazne stúpať. V októbri 2020 dosiahli hodnotu až okolo 478 bodov. Neskôr klesli na hodnotu okolo 250 bodov na ktorej sa udržiavajú dlhšiu dobu. Bližšie informácie o pohybe týchto akcií v čase COVID – 19 krízy sme zobrazili v grafe č.20.

Graf č.20: Vývoj akcií Zoom Video Communications (ZM) v čase COVID – 19 krízy

Zdroj: yahoofinance.com

4.5 Opatrenia prijímané na oživenie akciových trhov v čase COVID - 19 krízy

Kríza COVID - 19 dohnala mnohé spoločnosti, v niektorých prípadoch až celé odvetvia pod vážny finančný tlak. V dôsledku okolností, ktoré nemohli ovplyvniť sa inak zdravé spoločnosti dostávali do finančných ťažkostí, pri ktorých nevedeli plniť svoje záväzky, ktoré súviseli napr. s platbami. S cieľom pomôcť týmto podnikom prekonať finančné ťažkosti vzniknuté krízou COVID-19 prijala väčšina štátov rad opatrení od regulačných úprav, cez nepriamu až po priamu finančnú podporu. Vládna fiškálna podpora bola kľúčovou na prekonanie nepriaznivej situácie a zotavenie sa z krízy.

Zdravotná kríza, ktorá vznikla v súvislosti s pandémiou COVID-19 viedla ku globálnemu ekonomickému šoku a to hneď z niekoľkých dôvodov. Jeden z prvých dôvodov je rýchlosť šírenia a tiež globálneho dopadu, ďalej vládou dané obmedzenia, ktoré mali veľký dosah na ekonomickú slobodu. Taktiež neustále sa zvyšuje neistota investorov, spotrebiteľov a majiteľov podnikov ohľadom budúceho vývoja a tiež možnosti straty príjmov v budúcnosti. Pandémia COVID - 19 mala dopad aj na finančné trhy. Nakoľko pri vzniku a začiatku šírení ochorenia COVID - 19 nastal na akciových trhoch vysoký obrat tzv. výpredajových akcií, tým chceli niektorí investori znížiť svoje investície, aby ochránili súčasné zisky alebo ochránili investovaný kapitál pred stratou. Situácia v súvislosti so svetovou krízou COVID - 19 ochorenia každodenne prinášala nové opatrenia, ktoré ovplyvňujú mnohé aspekty života a veľká časť z nich ovplyvňuje aj finančný sektor.

V poslednom období sa tieto opatrenia týkali najmä prijatia balíka, ktorý sa týkal podpory prevádzky podnikov, splácania úverov a dohľadu nad finančným trhom. (WISNIEWSKA-KUZMA, 2020)

4.5.1 Opatrenia prijímané v rámci Európskej únie

Ako sme už v prvej kapitole práce spomínali, Európska únia sa snaží zjednotiť kapitálový trh už od roku 2015 pomocou plánu CMU. V súčasnosti však kríza v súvislosti COVID - 19 urýchlila tento proces a Európska komisia prijala balík opatrení na zlepšenie schopnosti spoločností získať kapitál v celej Európe a zabezpečiť aby občania či firmy štátov EÚ dostali za svoje úspory a investície tie najlepšie ponuky. V roku 2020 Európska komisia prijala akčný plán únie kapitálových trhov CMU a v súčasnosti EÚ plní tento plán a záväzky, ktoré z neho plynú, taktiež navrhuje opatrenie na podporu Európskych kapitálových trhov. Hlavným cieľom CMU je vytvoriť skutočne jednotný kapitálový trh v celej EÚ. Cieľom tohto trhu má byť prísun investícií a úspor vo všetkých členských štátoch, z čoho majú mať prospech najmä občania, investori a spoločnosti a to bez ohľadu nato, kde v EÚ majú sídlo. V súčasnosti sa do tohto plánu dávajú veľké predpoklady na obnovu EÚ po kríze COVID-19. Prehĺbenie CMU je komplexná úloha a preto sa musí dosiahnuť pokrok vo všetkých oblastiach, kde stále existujú prekážky pohybu voľného kapitálu. Všetky 4 kroky, ktoré boli prijaté majú prispieť k obnove finančnej sily a stability európskej únie, ekologickej a digitálnej transformácii, ale hlavne k znovuzrodeniu kapitálových trhov po pandémie COVID - 19.

Hlavné zmeny v CMU:

1. Jednotný európsky prístupový bod (ESAP)

Týmto krokom sa má zabezpečiť poskytovanie údajov investorom a to veľmi rýchlo a jednoducho tak povediac na dosah ruky. ESAP má byť jediný prístupový zdroj resp. bod pre verejné finančné informácie, informácie, ktoré súvisia s udržateľnosťou spoločnosťou EÚ a investičných produktoch EÚ. Týmto bodom sa budú môcť spoločnosti viac zviditeľňovať voči investorom čo bude prispievať k viac zdrojom financovania. Tento posun je dôležitý najmä pre malé spoločnosti a malé kapitálové trhy nakoľko sa lepšie dostanú do povedomia nielen voči európskym investorom, ale aj celosvetovo. ESAP bude podporovať aj ciele udržateľnosti, ktoré podporia ciele Zelenej dohody. ESAP ako spoločný dátový priestor má byť základným bodom digitálnej stratégie EÚ a stratégie digitálnych financií.

2. *Preskúmanie nariadenia o európskych dlhodobých investičných fondoch (EDIF)*

Tento návrh sa týka podpory dlhodobých investícií a to aj zo strany retailových investorov. Týmto preskúmaním sa má zvýšiť prítťaživosť EDIF pre investorov a ich úloha ako doplnkového zdroja financovania z EÚ. Retailovým investorom sa uľahčí investovanie do ELTIF (druh kolektívneho investovania) a to najmä odstránením minimálnej hranice investovania 10 000 EUR, pričom sa zabezpečí silná ochrana investorov.

3. *Preskúmanie smernice o správcoch alternatívnych investičných fondov (AIFMD)*

Zmeny, ktoré boli prijaté majú zvýšiť efektívnosť a integráciu trhu s alternatívnymi investičnými fondami. Týmto návrhom sa majú harmonizovať pravidlá týkajúce sa fondov, ktoré poskytujú úvery spoločnostiam. Teda týmto krokom sa má uľahčiť poskytovanie úverov reálnej ekonomike a zároveň má lepšie ochrániť investorov a zabezpečiť im finančnú stabilitu. Ako celok toto preskúmanie má zabezpečiť primeranú informovanosť a koordináciu medzi orgánmi dohľadu EÚ, lepšiu ochranu investorov a samozrejme finančnú stabilitu.

4. *Preskúmanie nariadenia o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFIR)*

Tieto úpravy obchodovanie EÚ majú zabezpečiť väčšiu transparentnosť na kapitálových trhoch pomocou tzv. európskej konsolidovanej pásky pre jednoduchší prístup k obchodným údajom pre všetkých investorov. Táto tzv. páska umožní investorom prístup k údajom všetkých obchodovaných akcií, dlhopisov a derivátov v reálnom čase na všetkých miestach EÚ. V minulosti bol tento prístup obmedzený len na malé množstvo profesionálnych investorov. Ďalším pozitívom je zlepšenie podmienok medzi burzami cenných papierov a investičnými bankami, ktoré budú rovnaké. Okrem uvedených podporí konkurencieschopnosť obchodných miest EÚ odstránením pravidla otvoreného prístupu. Na základe opatrení oznámených v akčnom pláne CMU Európska komisia nadviaže v roku 2022 na ďalšie opatrenia ako napr. na návrh na kótovanie otvoreného finančného rámca, iniciatívy týkajúcej sa platobnej neschopnosti spoločností a tiež rámca finančnej gramotnosti. (EURÓPSKA KOMISIA, 2021)

4.5.2 *Opatrenia prijímané na SR*

Pandémia COVID - 19 výrazne zasiahla aj Slovenskú republiku. S cieľom spomaliť šírenie pandémie boli prijímané aj na území SR opatrenia. Bol zaznamenaný obrovský prepád ekonomiky a celkové zhoršenie finančnej situácie domácností, teda možných

investorov. Z pohľadu vplyvu koronakrízy na stabilitu finančného sektora sú najdôležitejšie 3 oblasti vplyvu koronakrízy a to:

1. *vplyv na podniky a domácnosti a to hlavne z hľadiska schopnosti splácať ich úvery,*
2. *ziskovosť a solventnosť finančných inštitúcií,*
3. *schopnosť bánk prispieť k dočasnému výpadku príjmov a k rýchlemu oživeniu ekonomiky a to prostredníctvom udržania financovania podnikov a domácností.*

Avšak boli prijaté rôzne opatrenia na obnovu ekonomiky SR a to pomohlo zmierneniu dopadu koronakrízy aspoň čiastočne. Najvýznamnejšie opatrenia, ktoré boli prijaté vládou SR:

1. *Odklad splátok* – toto opatrenie je určené najmä pre podniky a trh práce, odklad splátok bol poskytnutý domácnostiam a podnikom, ktoré boli zasiahnuté koronakrízou a mal slúžiť na zvýšenie príjmu počas zhoršenej finančnej situácie. (NBS, 2020)
2. *Zrušenie bankového odvodu* – toto opatrenie má prispieť k vytvoreniu mechanizmov podieľania sa týchto finančných inštitúcií na nákladoch budúcich finančných kríz v bankovom sektore, k zabezpečeniu spravodlivého rozdelenia záťaže a tiež k predchádzaniu vzniku výdavkov na daňové subjekty, vládu, hospodárstvo a to v prípade riešenia finančných kríz, k stimulovaniu vybraných finančných inštitúcií, obmedzovať finančné riziká a k ochrane stability finančného sektora. (TASR, 2021)
3. *Záruky za úvery a bonifikácie úrokov k úverom* - poskytnutie pomoci Ministerstva financií SR pre MSP. Toto opatrenie stanovuje v prípade potreby podnikateľov žiadať o zvýhodnené úvery zo Slovenskej záručnej a rozvojovej banky (SRZB). Táto finančná pomoc je poskytovaná vo forme záruky na úver a tiež úhrady úrokov z úveru. Na dané opatrenie reagovala aj EXIM banka, ktorá vytvorila špeciálny projekt, ktorý je takmer identický s pomocou Ministerstva financií. Cieľom oboch opatrení je aby MSP, taktiež aj samostatne zárobkovo činné osoby mohli získať dodatočné finančné prostriedky, ktoré im majú slúžiť na prekonanie ťažkej situácie v súvislosti s pandémiou COVID - 19. (MINISTERSTVO FINANCIÍ, 2021)

4.5.3 Opatrenia prijímané v rámci USA

Na území USA tak ako v každej inej krajine bolo prijatých množstvo opatrení. Najväčšiu formu pomoci poskytoval FED, ktorý zaviedol niekoľko foriem pomoci na podporu domácností (teda v tomto prípade môžeme domácnosti chápať ako potencionálnych investorov na akciových trhoch), zamestnávateľov, finančných trhov, aby čo najviac zamedzil dopady spôsobené krízou COVID - 19. Hlavným dôvodom prečo FED vytvoril také množstvo opatrení bolo aby po ústupe pandémie bol narastajúci dopyt a teda, aby spotrebiteľia mali viac prostriedkov. FED taktiež dlhodobo držal monetárnu politiku expanzívnu, kvôli tomu aby nezamestnanosť nenarastala do extrémnych hodnôt. Taktiež zvýšili množstvo peňazí v obehu, ktoré sa medziročne zvýšilo až o 23%. (CHENG,2020)

Diskontná sadzba v USA bola v roku 2020 znížená až na 1,5 % bodu, čím sa znížila v rozmedzí od 0% do 0,25%. FED túto sadzbu držal v tomto rozpätí až dokým pandémia COVID – 19 nezačala stagnovať. FED nakúpil štátne pokladničné poukážky v hodnote 500 miliárd dolárov a za ďalších 200 miliárd dolárov nakúpil hypotékami kryté dlhy. FED taktiež ponúkal úvery s nízkou úrokovou sadzbou . Cieľom týchto opatrení bolo udržať fungovanie finančného trhu. FED poskytol prostriedky pre podniky vo forme nákupom emisií dlhopisov podnikov. Podniky si mohli taktiež odložiť svoje splátky na prvých šesť mesiacov, aby si mohli pokryť náklady na zamestnancov a nevyhnutné potreby. (FEDERAL RESERVE BOARD, 2020)

5 DISKUSIA

V nasledujúcej kapitole sme komplexne zhrnuli výsledky a následne sme tieto výsledky interpretovali. V závere tejto kapitoly sme navrhli odporúčania do budúcnosti.

5.1 Vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov

Po preskúmaní súčasného stavu akciových trhov z rôznych hľadísk sme prišli k mnohým záverom. Vieme, že akciový trh a mnohé akcie najmä z technologického hľadiska boli v USA nadhodnotené už dávno pred vypuknutím pandémie a teda americký akciový trh dosahoval už pred pandemiou extrémne čísla.

Zvolenie amerického akciového indexu S&P 500 na nami riešenú problematiku považujeme za správne nakoľko volatilita a aj celkové zmeny v tomto indexe boli v porovnaní s rôznymi inými indexami približne rovnaké, čo sme potvrdili vo štvrtej kapitole práce, kde sme vývoj indexu S&P 500 porovnali metódou komparácie s inými indexami a tiež fondami ETF. Výsledkom porovnania bolo, že index S&P 500 v porovnaní s inými indexami dosahoval podobné hodnoty a v rovnakých časoch nastávali podobné úpadky či rast indexov.

Akciový index S&P 500 tak ako aj každý iný index či dokonca celý akciový trh (americký aj európsky) utrpel veľký pokles v čase vypuknutia pandémie. Akciový trh extrémne poklesol a to aj z dôvodu neistoty investorov na trhu. Množstvo investorov bolo v obavách z investovania, nakoľko takýto pokles na celosvetovom trhu tu nebol už dávno. Celá situácia bola z počiatku chaotická, spoločnosť, vedenie štátu, akciové trhy či investori nevedeli čo bude a ako sa bude situácia s pandemiou COVID - 19 vyvíjať. Avšak pokles na akciovom trhu bol najmä v prvých mesiacoch. Podľa nášho usúdenia a aj podľa mnohých iných autorov sa akciový trh spočiatku zľakol a spanikáril z dôvodu novej situácie, ktorá menila nie len spoločnosť, ale celú ekonomiku. Avšak neskôr okolo septembra nastala situácia, že akciový trh si začal žiť tzv. vlastný život. Samozrejme aj neskôr boli výkyvy, najmä pri iných variantoch COVID – 19, ale volatilita tu už nebola taká extrémna ako spočiatku. Túto skutočnosť hodnotíme veľmi pozitívne, nakoľko akciový trh sa naučil predvídať a prispôbiť sa aj napriek neustále sa zhoršujúcej situácii s krízou COVID – 19.

Zmeny vybraných akcií z rôznych sektorov sa líšili. Zatiaľ čo reštaurácie či kamenné obchody krachovali, technologický sektor a s ním súvisiace akcie ako napr. Zoom, Netflix či dokonca Amazon dosahovali svoje rekordné maximá, ktoré si dokonca udržali dlhodobo. Je to najmä z dôvodu, že sektory starej ekonomiky sa pomaly s pandemiou dostávajú do

úzadia a rozvíjajú sa sektory novej ekonomiky. Začal sa rozvíjať internetový predaj, technológie, ktoré sú dostupné z pohodlia domova a takmer všetko čo je spotrebiteľovi dostupné z domu. V tomto prípade vidíme úplnú transformáciu niektorých smerov ekonomiky. Spoločnosti, ktoré neboli schopné sa chytiť inovácií skrachovali alebo žijú na minime. Z nášho pohľadu bolo nutné ísť cestou novej ekonomiky a chytiť sa príležitostí, ktoré online doba priniesla.

V každej krajine boli prijaté opatrenia na obnovu a pomoc akciovým trhoch a samotným spoločnostiam. Je pravda, že opatrenia sa v mnohých krajinách líšili. Z nášho pohľadu boli opatrenia pre väčšinu podnikov dostačujúce na prežitie, či už na území SR, EÚ alebo USA. Avšak opatrenia prijímané štátmi mohli prísť rýchlejšie, či dokonca v lepšej podobe.

5.2 Vyhodnotenie výskumných otázok

Výskumná otázka číslo 1:

Aký vplyv má pandémia COVID – 19 v konkrétnych oblastiach akciového trhu, ako sú vývoj cien akcií či vývoj cien indexov?

Pri analýze údajov sme zistili, že pandémia COVID – 19 vplýva na akciový trh ako celok hneď pri rozšírení situácie do sveta a teda už v marci 2020. V tomto období sa objavili prvé extrémne prepady takmer všetkých akciových indexoch či dokonca fondov ETF, ktoré sú tvorené časťami akcií a akciových indexov. Zistili sme, že spočiatku takmer všetky akcie boli na poklese a mali podobnú volatilitu. Takáto situácia trvala približne mesiac. Po mesiaci ťažkého obdobia začal nastávať extrémny rozdiel medzi sektormi akciového indexu S&P 500. Zatiaľ čo niektoré sektory takmer neprežili krízu, iné profitovali ako nikdy predtým. Vždy pri prepuknutí nového variantu COVID – 19 akciový trh pociťoval jemné výkyvy, avšak tieto výkyvy už neboli tak silné ako na počiatku. Okolo októbra roku 2020 si akciové indexy začali žiť vlastný život a boli prevažne rastúce. Zistili sme, že pandemická situácia mala na niektoré akcie priaznivý vplyv. Pri akciách Amazonu prichádzalo k obrovským rastom a teda profitovali zo situácie. Boli to aj iné akcie ako napr. Zoom alebo rôzne akcie z farmaceutického prostredia, nakoľko v čase krízy sa snažili vynájsť vakcínu či začali produkovať medicínske potreby.

Výskumná otázka číslo 2:

Aký vplyv má pandémia COVID – 19 na rôzne sektory v indexe S&P500?

Zistili sme, že asi po mesiaci pretrvávajúcej krízy sa začali objavovať extrémne výkyvy medzi sektormi v akciovom indexe S&P 500. Niektoré sektory boli extrémne profitové a iné na pokraji krachu. Zistili sme, že najviac sa darilo technologickému sektoru. Toto priradujeme tomu, že takmer celá spoločnosť bola nútená ostať v pohodlí domova a teda jediná možná interakcia so svetom bola technologická sféra. Spoločnosť začala viacej nakupovať online, komunikovať cez internet či dokonca pracovať formou homeoffice. Tieto výkyvy vyzdvihli do popredia niektoré akcie ako Netflix, Zoom či Amazon a tiež rôzne malé podniky, ktoré sa začali venovať internetovému predaju. Do popredia sa dostali aj akcie spoločností, ktoré začali produkovať lekárske pomôcky (rúška, respirátory, dezinfekcie či dokonca vakcíny...). Nadmerný dopyt zaznamenali aj spoločnosti produkujúce bežné potreby do domácnosti, nakoľko obyvateľstvo žilo v strachu a chceli byť zásobovaný. Najväčší úpadok zaznamenali energie, keďže väčšina spoločností musela svoju výrobu zastaviť. Taktiež to boli verejné služby či kamenný obchod, túto skutočnosť pripisujeme tomu, že spoločnosť mala obmedzený pohyb a prevádzky museli byť zavreté či fungovať v obmedzenom režime.

Výskumná otázka číslo 3:

Aké opatrenia boli prijaté štátmi a boli tieto opatrenia dostatočné na oživenie akciových trhov?

Zistili sme, že štáty prijali rôzne opatrenia na oživenie celej ekonomiky, nielen akciových trhov. Preskúmali sme opatrenia na území SR, EÚ a aj USA. Na všetkých troch územiach boli opatrenia približne rovnaké. Štáty sa snažili čo najviac pomôcť, nakoľko nechceli vyvolať úplné zastavenie ekonomiky. Avšak myslíme si, že pomoc od rôznych štátov mohla prísť skôr a vo väčšej miere. V USA sa často situácia na akciových trhoch odvíjala od opatrení a zistili sme, že tieto opatrenia prispeli k nakopnutiu akciových trhov.

5.3 Prínosy práce

Hlavným prínosom práce je na základe zistiteľného stavu na akciových trhov v čase krízy COVID – 19 pomôcť podnikom aj investorom. Z teoretického hľadiska sme preskúmali súčasný stav akciových trhov, preskúmali sme najvýznamnejšie indexy a komplexné fungovanie akciového trhu. Z praktického hľadiska sme analyzovali vývoj indexu S&P 500 v čase, ktorý sme porovnávali tiež aj s inými dôležitými indexami a na základe údajov sme zobrazili ako fungoval akciový trh v čase krízy COVID – 19 krízy. Analyzovali sme aj vybrané akcie, ktoré prudko narástli a rozdelili sme ich do dvoch častí, na tie ktoré si hodnotu udržali a na tie, ktorú spolu s úpadkom pandémie klesli. Taktiež sme sektorovo preskúmali index S&P 500 a zistili sme, že technologickému sektoru sa v čase pandémie darilo najviac, nakoľko sa najrýchlejšie adaptoval a podliehal inováciám.

Práca je vhodným materiálom pre podniky, ktorú chcú lepšie pochopiť fungovania akciového trhu v čase pandémie COVID – 19 a teda práca im môže pomôcť pri ďalších nepredvídaných situáciách, ktoré môžu nastať. Pre podniky môže byť práca inšpiráciou na sledovanie zmien na akciovom trhu a teda na základe sledovania ako akciový trh reaguje, môžu predvídať situáciu do budúcnosti pri podobných situáciách. V práci sme zistili, že veľa podnikov preformulovalo svoju stratégiu z tzv. starej ekonomiky na novú ekonomiku čo v praxi znamená, že podniky sa začali sústrediť na internetový predaj a inovácie, ktoré súvisia s technologickým sektorom. Z tohto hľadiska by sme chceli podniky inšpirovať, aby začali preberať rôzne trendy či inovácie a tým si zvýšili profit či postavenie firmy. Taktiež je nutné poznamenať, že je veľmi dôležité, ak by nastala podobná situácia, aby podniky reagovali hneď spočiatku a teda reagovali na inovácie a trendy a zbytočne nečakali.

Práca je vhodná aj pre pomoc investorom, ktorý by sa rozhodli zainvestovať do kúpy nejakých akcií v čase ďalších nepredvídaných situácií, nakoľko sme zistili, že niektoré akcie mali prudký nárast na začiatku pandémie, avšak neskôr prudko poklesli a vrátili sa na svoje predchádzajúce hodnoty. Investori môžu na základe týchto informácií posúdiť či sa rozhodnú kúpiť podobné akcie v budúcnosti. Taktiež sme potvrdili, že akciové trhy poklesli veľmi prudko z týždňa na týždeň či dokonca zo dňa na deň, táto informácia je užitočná pre investorov, aby taktiež sledovali dianie na akciovom trhu denne.

Práca môže slúžiť ako podklad pre ďalší výskum. Ak by v budúcnosti nastala podobná situácia teda hospodárska kríza, môže byť práca použitá na porovnanie krízy COVID -19 a ďalšej krízy, ktorá vznikne.

5.4 Návrhy a odporúčania

Situácia s pandémiou COVID – 19 bola nepredvídateľná a ťažko ovládateľná najmä spočiatku. Postupom času si však investori, samotné akciové indexy či trhy na situáciu zvykli a naučili sa fungovať aj počas nepriaznivej situácii. Veľmi pozitívne hodnotíme, že prudký pokles akciových trhov bol len spočiatku vypuknutia pandémie a teda prvý mesiac a už po mesiaci sa akciové trhy začali spamätávať.

Zistili sme, že pomoc zo strany štátov prichádzala, avšak podľa nášho usúdenia mohla táto pomoc prísť skôr a vo väčšej miere.

Podnikom by sme odporučili, aby v čase nepredvídaných situácií ako je pandémia COVID – 19, sledovali všetky zmeny, ktoré sa dejú na akciovom trhu, nakoľko pomocou týchto zmien sa môžu lepšie adaptovať na situáciu. Ďalej by sme podnikom odporučili sledovať trendy a to nie len v čase pandémie, ale celkovo. Ako sme videli, mnohé podniky, ktoré využili pandémiu COVID – 19 vo svoj prospech boli profitové a začalo sa im dariť, čo sme zobrazili na náraste vybraných akcií. Odporučili by sme začínajúcim podnikom, aby sa venovali sektorom tzv. novej ekonomiky a teda zamerali sa viac na internetový predaj a všetky inovácie technologického sektoru. Podniky, ktoré sú na trhu už dlhšie, by mali tiež sledovať inovácie a aspoň čas z nich aplikovať aj do svojho podniku, aby zlepšili profit firmy.

Investorom by sme odporučili, aby taktiež denne sledovali dianie na akciovom trhu a teda, ako trh reaguje na rôzne zmeny v tomto prípade zmeny súvisiace s pandémiou COVID – 19. Zistiť ako akciový trh reaguje na rôzne zmeny ako sú napr. prijaté opatrenia, šírenie nového vírusu a pod. môže pomôcť predvídať situáciu na akciovom trhu v budúcnosti pri podobnej kríze. Taktiež sledovanie rôznych akcií a teda ich nárast alebo pokles vplyvom nejakej situácie, môže pomôcť investorovi rozhodnúť sa či do podobných akcií v budúcnosti bude investovať alebo nie.

Situácia s pandémiou COVID – 19 bola veľmi chaotická a vyvolala obdobie neistoty a strachu investorov. Na takéto obdobie neboli pripravení ani skúsení investori.

Po istom čase celkovú situáciu s pandémiou COVID – 19 zvládajú akciové trhy veľmi priaznivo. Veľká väčšina akcií sa pomaly, ale isto dostáva na hodnoty pred pandémiou. Akciový trh je pripravený na rôzne výkyvy a nepredvídateľné udalosti, ktoré by mohli nastať v budúcnosti.

ZÁVER

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo zistenie vplyvu na akciové trhy v čase koronakrízy. Naplnenie hlavného cieľa sa nám podarilo pomocou technickej analýzy indexu S&P 500 pred vypuknutím pandémie a následne aj počas nej. Tento index sme si zvolili nakoľko patrí medzi najpoužívanejšie indexy a množstvo autorov tento index považuje za reprezentanta celého akciového trhu. Avšak aby sme sa uistili, že pomocou akciového indexu S&P 500 môžeme zovšeobecniť informácie na celý trh, vývoj indexu S&P 500 počas pandémie sme porovnali s inými významnými americkými indexami, európskym indexom DAX 30 a fondami ETF. Porovnaním s inými indexami sa nám podarilo aj naplniť čiastkový cieľ a teda preskúmať situáciu aj v iných krajinách a či boli hodnoty akciových indexov porovnateľné. Zistili sme, že zvolenie indexu S&P 500 bolo správnym riešením, nakoľko ostatné indexy dosahovali približne rovnaké hodnoty ako index S&P 500. Potvrdili sme tiež, že hodnoty indexov v iných krajinách boli porovnateľné a teda situácia bola porovnateľná v rôznych krajinách. Zistili sme, že akciový trh už pred pandemiou dosahoval extrémne hodnoty, nakoľko množstvo akcií bolo nadhodnotených, avšak po vypuknutí pandémie sa takmer všetky akciové indexy a teda akciové trhy prepadli o približne 30% počas prvého mesiaca. Trh bol v tom období veľmi volatilný, dosahoval hodnoty ako naposledy v období finančnej krízy v rokoch 2007-2009.

Akciový trh bol extrémne volatilný najmä na začiatku pandémie a teda počas prvého mesiaca. Zistili sme, že táto situácia bola vyvolaná neistotou investorov a nepredvídateľnou situáciou. Následne sme zistili, že medziročný pokles rôznych akcií sa veľmi líšil. Aby sme naplnili náš čiastkový cieľ a teda zistili či bolo sektorové odlišenie v extrémnych číslach v indexe S&P 500, tak sme sa zamerali na porovnanie týchto sektorov. Zistili sme, že sektorové odlišenie v indexe S&P 500 bol dosť vysoké. Zistili sme, že technologický sektor dosahoval extrémne plusové hodnoty a darilo sa mu ako nikdy predtým. Túto skutočnosť pripisujeme tomu, že spoločnosť bola nútená ostať v pohodlí domova a jediná možná interakcia so svetom bol internet, televízia a pod.. Niektoré akcie ako Amazon, Zoom či Netflix narástli na extrémne hodnoty, ktoré im zostali dodnes. Boli aj také akcie, ktoré stúpali najmä na počiatku pandémie a časom upadli. Medzi tieto akcie radíme najmä spoločnosti produkujúce zdravotnícke pomôcky ako rúška, respirátory a iné. Avšak oba druhy týchto akcií boli profitové. Iné sektory však stratili úplne na hodnote a niektoré spoločnosti museli vyhlásiť bankrot. Bol to najmä sektor energií, kamenný obchod či verejné služby. Táto skutočnosť sa takisto odvíjala od toho, že spoločnosť bola odrezaná od sveta a teda tieto

sektory a spoločnosti museli byť úplne alebo čiastočne zatvorené. Veľké množstvo týchto spoločností skrachovalo. Usúdili sme, že počas pandémie sa niektoré sektory dostali do zaradenia starej ekonomiky a do popredia sa dostali sektory novej ekonomiky. Firmy, ktoré dokázali zareagovať na trend sa udržali a dokonca im to prospelo. Avšak spoločnosti, ktoré nedokázali zareagovať na inováciu upadli. Toto sektorové odlíšenie spôsobilo, že mnohé indexy neboli v extrémnej strate, nakoľko sektor, ktorý bol v strate, v indexe nahradil sektor, ktorý bol v zisku a dokonca už na jeseň 2020 sa dokázali priblížiť k pôvodným číslam s pred pandémie.

Posledný čiastkový cieľ sa nám taktiež podarilo naplniť a zistili sme aké opatrenia boli prijímané rôznymi štátmi a či boli dostačujúce. Zistili sme, že opatrenia, ktoré boli prijímané štátmi na oživenie akciových trhov boli na rôznych územiach podobné. Avšak nie vždy prišli v čas a tiež mohli prísť vo väčšej miere.

Ak sa na situáciu pozrieme komplexne, tak akciové trhy utrpeli ťažké obdobie, na ktoré neboli pripravené. Avšak aj keď akciové trhy neboli na danú situáciu pripravené po necelom mesiaci sa začali zotavovať. Akciový trh si našiel vlastnú cestu a prispôbil sa životu s pandemickou situáciou. V súčasnosti môžeme konštatovať, že akciový trh je prípravý na rôzne nepriaznivé situácie, ktoré by mohli nastať v budúcnosti.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné zdroje:

BLAKE, David, Financial market analysis, 2.vydanie, Anglicko: John Wiley and sons, Ltd., 2000, 721 strán, ISBN: 0-471-87728-X

DALTON, M. John, How the stock market works, 2.vydanie, New York: New York Institute of Finance(NYIF Corp.),1988, 292 strán, ISBN: 0-13-435082-0

GRAHAM, Benjamin – ZWEIG, Jason, Inteligentní investor, 1.vydanie, Praha: GRADA Publishing, a.s., 504 strán, ISBN: 978-80-247-1792-0

MILO, Wladyslaw – SZAFRANSKI, Grzegorz – VDOWINSKI, Piotr, Financial Markets: Principles of Modelling Forecasting and Decision-Making, 8.vydanie, Lodz: Lods University Press, 2010, 251 strán, ISBN: 978-83-7525-405-1

PRUCHNICKA-GRABIAS, Izabela, Financial market instruments: In case study, 1.vydanie, Varšava: CeDeWu Sp. Z o.o., 2007, 156 strán, ISBN: 978-83-7556-039-8

SIVÁK, Rudolf a kol., Financie, 1.vydanie, Bratislava: Wolters Kluwer, 2015, 457 strán, ISBN: 978-80-8168-232-2

TEWELES, J. Richard – BRADLEY, S. Edward – TELEWES, M. Ted, Th stock market, 6.vydanie, USA: John Wiley and sons, INC., 1992, 566 strán, ISBN: 0-471-54019-6

THE FEDERAL RESERVE BANK OF KANSAS CITY – HOLE, Jackson, Financial market volatility, 1.vydanie, Wyoming, 1988, 261 strán.

VLACHYNSKÝ, Karol a kol., Podnikové Financie, 1.vydanie, Bratislava: SÚVAHA spol. s.r.o. 1999, 460 strán, ISBN: 80-88727-29-4

Internetové zdroje:

ADVISOR. advisor.visualcapitalist.com. [online]. 2022. [cit. 1.3.2022]. Dostupné na:

<https://advisor.visualcapitalist.com/sp-500-sectors-and-industries/>

BERTSCHI. credit-suisse.com. [online]. 2010. [cit. 1.2.2022]. Dostupné na:

https://www.creditsuisse.com/pwp/pb/pb_research/technical_tutorial_de.pdf

EURÓPSKA KOMISIA. europa.eu. [online]. 2021. [cit. 3.3.2022]. Dostupné na:

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/growth-and-investment/capital-markets-union/what-capital-markets-union_sk

EURÓPSKA KOMISIA. europa.eu. [online]. 2021. [cit. 11.10.2021]. Dostupné na:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_6251

FEDERAL RESERVE BOARD, federalreserve.gov. [online]. 2020. [cit. 2.4.2022].

Dostupné na: <https://www.federalreserve.gov/>

FINANČNÝ KOMPAS. Financnykompas.sk. [online]. [cit. 10.10.2021]. 2019. Dostupné

na: <https://www.financnykompas.sk/clanok/burza-cennych-papierov-v-bratislave-a.-s.-bcpb>

FINAX. Finax.eu. [online]. 2022. [cit. 15.11.2021]. Dostupné na:

<https://www.finax.eu/sk/filozofia/preco-etf>

HICKS. Usnews.com. [online]. 2021. [cit. 11.12.2021]. Dostupné na:

<https://money.usnews.com/investing/articles/what-is-an-ecn->

CHENG, brookings.edu [online]. 2020. Brookings – Quality, Independence, Impact. [cit.

22.4.2022]. Dostupné na: <https://www.brookings.edu/research/fedresponse-to-covid19>

IŠTVÁN. uspesnynaburze.sk [online]. 2022. Dostupné na:

<https://uspesnynaburze.sk/blog/investovanie-do-akcii/#kde-sa-obchoduju-akcie>

LOJSCHOVA. nbs.sk. [online]. [cit. 11.10.2021]. 2016. Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2016/02-2016/biatec_02_2016_Lojschova.pdf

LI, cnbc.com, [online]. 2020 [cit. 11.4.2022] International Business, World News & Global Stock Market. Dostupné na: <https://www.cnbc.com/2020/03/06/us-markets-dow-futures-coronavirus-ustreasury-yields.htm>

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA, nbs.sk, [online]. [cit. 10.10.2021]. 2020. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-dohladu/sprava-o-stave-a-vyvoji-financneho-trhu>

OECD. Oecd.org. [online]. 2020. [cit. 23.3.2022]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/global-financial-markets-policy-responses-to-covid-19-2d98c7e0/>

PILCH. Derivat.sk. [online]. 2017. [cit. 23.3.2022] Dostupné na: http://www.derivat.sk/files/2017_casopis_for_fin/FF_marec_april_2017_Pilch_Psychologicka_analyza-na_fintrhoch.pdf

SITA. Webnoviny.sk. [online]. 2017. [cit. 23.3.2022] 2021 Dostupné na: <https://www.webnoviny.sk/vofinanciach/americkej-burze-sa-darilo-dva-indexy-uzavreli-na-novych-historickych-maximach/>

SoFi Invest. sofi.com [online]. 2021. [cit. 24.3.2022] Dostupné na: <https://www.sofi.com/learn/content/history-of-the-stock-market/>

STATISTA. Statista.com. [online]. 2022. [cit. 2.4.2022] Dostupné na: <https://www.statista.com/topics/6170/impact-of-covid-19-on-the-global-financial-markets/#dossierKeyfigures>

STATISTA. Statista.com. [online]. 2022. [cit. 30.9.2021] Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1104270/weekly-sandp-500-index-performance/#professional>

SPGLOBAL. Spglobal.com. [online]. 2022. [cit. 23.3.2022] Dostupné na:
<https://www.spglobal.com/spdji/en/>

STRÁNÍK, TOMÁŠ. Lynxbroker.sk. [online]. 2020. [cit. 23.2.2022] Dostupné na:
<https://www.lynxbroker.cz/investovani/burzovni-trhy/burzovni-indexy/obchodovani-index/sp-500-index/>

TASR. Hospodárske noviny.sk. [online]. 2021. [cit. 3.3.2022] Dostupné na:
<https://slovensko.hnonline.sk/2259861-caputova-podpisala-zrusenie-bankoveho-odvodu>

TIKKANEN. Britannica.com. [online]. 2010. [cit. 23.10.2021] Dostupné na:
<https://www.britannica.com/topic/stock-exchange-finance>

URBANÍKOVÁ. Tvv-journal.upol.cz. [online]. 2010. [cit. 22.3.2022] Dostupné na:
<https://tvv-journal.upol.cz/pdfs/tvv/2010/01/64.pdf>

WISNIEWSKA-KUZMA, Torun Business Review. Impact of the covid – 19 pandemic on the market value of companies from polish new connect market [online]. [cit. 12.4.2022] 2020. Dostupné na: <https://tbr.wsb.torun.pl/index.php/journal/article/view/324/183>

YAHOOFINANCE. finance.yahoo.com. [online]. 2022. [cit. 12.4.2022] Dostupné na:
<https://finance.yahoo.com/chart/>